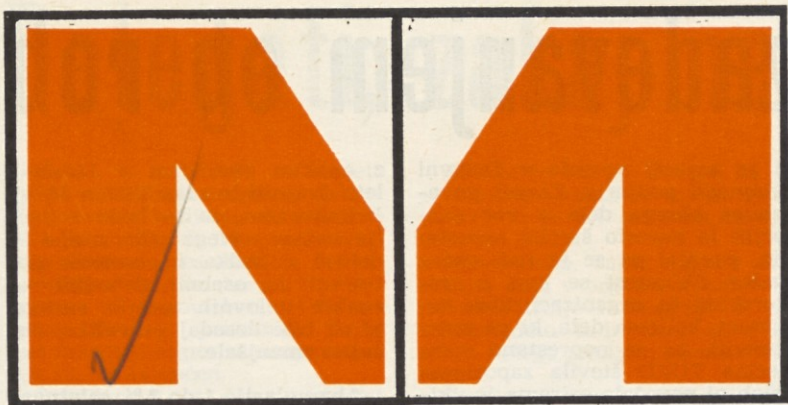

Mercator

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA M E R C A T O R

LETO XIII.

LJUBLJANA, NOVEMBER 1975

ŠT. 11

SAMOUPRAVNO DOGOVARJANJE S PROIZVAJALCI

V prvi polovici novembra se je sestala komisija, ki je pripravila predlog samoupravnega sporazuma o trajnem sodelovanju in o združevanju dela in sredstev delavcev proizvodnih in trgovskih organizacij. Tako sodelovanje določa 43. člen zvezne ustave, predvideno pa je tudi v osnutku novega zakona o združenem delu.

Cilji sporazumevanja so: povečanje dohodka proizvodnih in trgovskih organizacij; najugodnejši razvoj in izkoriščanje proizvodnih in trgovskih zmogljivosti; večja poslovna učinkovitost zaradi usklajenega delovanja; skupno načrtovanje proizvodnje, blagovnega prometa in razvoja; čimboljše zadovoljevanje potreb potrošnikov; enakopravna delitev skupnega dohodka, ustvarjenega v proizvodnji in blagovnem prometu pri proizvodih, ki so predmet skupnega poslovanja; skupno odločanje o namenih uporabe tega skupnega dohodka.

KLASIČNI KUPOPRODAJNI
ODNOS BODO ZAMENJALI NO-
VI ODNOSI

Proizvodne in trgovske organizacije bodo medsebojno vplivale na razvojno politiko, tako proizvodnje kot trgovine. Usklajevale bodo svoje plane s skupnimi komercialnimi plani, ki bodo določali izbor, količine in vrednost proizvodov in blagovnih skupin, ki se bodo proizvedli in prodali v naslednjem planskem obdobju. Sklepali se bodo za več let, eno leto, izjemoma za pol leta, in bodo osnova za realizacijo proizvodnje in blagovnega prometa ter planiranje skupnega dohodka. Nadalje bosta proizvodnja in trgovina skupaj raziskovali tržišče, financirali propagandne akcije, skupno planirali dohodek in delitev dohodka, določali maloprodajne cene in prevzemali riziko iz skupnega poslovanja. Spore bosta reševali sporazumno. Pomembna pri tem bo javnost dela, medsebojna odprtost kalkulacij, pravica vpogleda v poslovne knjige in

popolna medsebojna obveščenost o vseh podatkih, ki so pomembni za skupno poslovanje.

SKUPNI ORGANI UPRAVLJANJA

Za uresničevanje skupnih ciljev, odločanje o skupnih poslih in za koordinacijo bi skrbela skupna organa in sicer: skupščina samoupravne poslovne skupnosti Mercator in sveti blagovnih sku-

(Nadaljevanje na 2. strani)

50 let pisane partijske besede

Razvoj in nastanek partijskega tiska v svetu sega tja v leto 1847, ko je nastal znameniti **Komunistični manifest**. Ta je obšel ves svet in bil preveden v 87 jezikov sveta. Do leta 1960 je doživel prek 1000 ponatisov. Pri nas je bil prvič preveden v zasebni založbi in objavljen v lokalnem časopisu Pančevac v Pančevu leta 1871.

Prav v tistem času pa je Svetozar Marković v Beogradu izdal prvi socialistični delavski list **Radnik**, ki predstavlja zametek partijskega tiska pri nas. Kasneje so se na ozemlju jugoslovanskih narodov pojavili številni delavski listi. Posebno nagel vzpon gre zapisati obdobju po prvi svetovni vojni. Nastanek in razvoj partijskega in delavskega tiska pri nas je neločljivo povezan z delom in življenjem **Moše Pijadeja**.

Moša Pijade je skrivaj organiziral tiskarno in 1. januarja leta 1925 je izšla prva številka ilegalnega lista **Komunist**.

Letos torej mineva petdeset let, odkar je bila pri nas nastisnjena prva številka Komunist. Torej je to praznik Komunist, ki mu že skozi vse leto posvečamo številne akcije in delovne pogovore, ki slavnostno obeležujejo 50 letnico pisane partijske besede.

Prav v počastitev tega jubileja je Komunist skozi vse leto pripravljala številne »Tedne Komunist« širimo po Jugoslaviji in še posebno dobro so uspeli prav v Sloveniji. Komunisti so na svojih sejah spregovorili o tem jubileju; na kratko so prehodili pot pisane partijske besede, podrobno pa ocenili Komunist kot osrednji partijski časopis.

Na nedavnem sestanku OO ZK Delovne skupnosti smo tudi komunisti v naši delovni organizaciji temu jubileju namenili nekaj besed. Seznanili smo se z zgodovino partijskega tiska, evidentirali možne kandidate za sprejem v Zvezo komunistov in se dogovorili, da bomo na prihodnjem sestanku nekaj časa posvetili temeljitejši oceni slovenske izdaje Komunist.

V prihodnjem letu načrtujemo organizirati svojo strokovno knjižico, ki bo zajela tudi vso marksistično in družboslovno literaturo.

Mile Bitenc

Vsem delavcem Mercatorja čestitamo za Dan republike

Stabilizacijskim prizadevanjem ob rob

Tretje tromesečje je za nami. Z nestrpnostjo smo pričakovali periodični obračun, ki nam bo pokazal, kakšen poslovni uspeh smo dosegli, pa tudi kako resno smo se zagrizli v stabilizacijske ukrepe. Prizadevanja so obrodila sadove. To nas opozarja, da še naprej negujemo stabilizacijsko vlogo in tam kjer težnje za stabilizacijo niso popolnoma uspele, odpravljamo težave, ki so nas pri tem ovirale.

Najprej na kratko o 9-mesečnem poslovanju našega podjetja kot celote. V tem obdobju smo dosegli 3,230.261.032 din celotnega dohodka, od tega predstavljajo

porabljena sredstva 91,02 odstotka, ustvarjeni dohodek pa 8,98 %. Dohodek se je glede na lansko enako obdobje povečal za 24,3 %. Razdelili smo ga takole:

element	30. 9. 1974	30. 9. 1975	indeks
— pogodbene obveznosti	26,580.166	35,717.943	134
— zakonske obveznosti	3,109.563	4,851.190	156
— prispevki samoupravnim interesnim skupnostim	15,506.578	17,052.889	110
— stan. prispevek, ki pripada skupni porabi podjetja	5,970.910	7,396.625	124
— za OD in druge			
— osebne prejemke	151,767.095	186,580.861	123
— ostanek dohodka	30,740.045	38,606.995	126
d o h o d e k	233,674.357	290,206.503	124

Zaloge so glede na stanje 30. 9. 1974 le malenkostno narasle in znašajo 317,064.218 din za podjetje kot celoto, večajo pa se lastni viri poslovnih sredstev (indeks 30. 9. 1975/74 = 116). Zaposlenost je ostala na enaki ravni kot 30. 9. 1974 (indeks 75/74 = 100,1).

Zaloge so se zmanjšale pri večini TOZD

Splošni rezultati so ugodni. Kako pa so poslovale TOZD in kako uresničujejo stabilizacijske naloge nam lahko odgovorijo njihovi kazalci, zabeleženi v Poslovnem uspehu 30. 9. 1975.

V tabeli so prikazani naslednji podatki, ki naj vsaj grobo ilustrirajo prizadevanja TOZD za boljše gospodarjenje. Ugotavljamo (in to kažejo tudi številčni podatki — kolona 2), da so se zaloge pri večini TOZD, razen pri Beogradu in TMI, zmanjšale glede na stanje ob polletju 1975. Indeksi so izračunani iz rubrike Posebni podatki — Zaloge trgovskega blaga (razen pri tistih TOZD, kjer smo upoštevali tudi ostale zaloge) v Poslovnem uspehu za 1. 1.—30. 9. 1975. Izračun temelji na nabavni vrednosti (brez vkalkulirane razlike v ceni in prometnega davka). Zmanjšanje zalog, glede na 30. 6. 1975, se pri večini giblje okoli 20 %, kar je že lep uspeh. Tiste TOZD, ki pa so zaloge skrčile še v večjem obsegu, so to dosegle z ukinitvijo oddelkov, kjer je bil največji zastoj v prodaji (predvsem tehničnega blaga) in pa TOZD, ki imajo svoje prodajalne v bližini grosističnih skladišč in lahko zaloge znižajo na minimum, ker so večkrat nabavljale (skrb za zaloge pravzaprav prenesejo na grosistične TOZD).

Stroški naraščajo

Drugo področje prihrankov so poslovni stroški brez amortizacije (kolona 3, 4 in 5). Prikazujemo primerjavo z lanskoletnim enakim obdobjem. Rast poslovnih stroškov je visoka predvsem v TOZD, kjer so opravili vrsto adaptacij in vzdrževalnih del po poslovalnicah in so te stroške uvrstili med poslovne stroške, ne pa med investicije. Večina teh TOZD ne sme investirati, ker jim zakon o zagotovitvi trajnih obrat-

6) je najbolj narasla v Delovni skupnosti podjetja. Zaradi povečanega obsega dela v več sektorjih je naraslo število zaposlenih, povečal pa se je tudi obseg nadur. Skupnost se bori s prostorskimi in organizacijskimi težavami, količina dela, ki ga mora opraviti, pa se neprestano večja. Večina TOZD števila zaposlenih sploh ni povečala oziroma je ukinila opravljanje nadurnega dela. Vsekakor predstavlja tudi ta sklep velike prihranke, kar nam potrjuje tudi rast osebnih dohodkov (v 9-mesečnem obdobju letošnjega leta so se v primerjavi

z enakim obdobjem v lanskem letu dvignili le za približno 23 %). Pričakujemo, da se bodo z uveljavitvijo novega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov pri osebnih dohodkih na enakih delovnih mestih razlike, ki so bile dosedaj prevelike, občutno zmanjšale.

Akumulacije 1 do 2 % celotnega dohodka

Ugotavljamo, da so TOZD več ali manj dosegle stopnjo akumulacije, ki jo v sedanjih razmerah (Nadaljevanje na 3. strani)

Samoupravno dogovarjanje s proizvajalci

(Nadaljevanje s 1. strani)

pin, ki bi se ustanovili za naslednje blagovne skupine: — osnovna živila, meso, mesni izdelki, ribe in ribje konzerve; sadje in zelenjava; začimbe, juhe in praškarsti proizvodi; konditorski izdelki; pijače; mleko in mlečni izdelki; tobačni izdelki; pralna in čistilna sredstva; tekstilna konfekcija in metraža; perilo in trikotaža; galanterija in pozamentarija; kozmetika; usnje, čevlji in gume; papir; gradbeni material; pohištvo.

V osnutku samoupravnega sporazuma so nakazane rešitve določanja medsebojnih odnosov. Ponekod je več variant, o katerih bo komisija še razpravljala, da bi se odločila za najugodnejšo za obe strani. Ponekod bo to težko. Pri odločanju maloprodajnih cen, ki bi morale pokrivati stroške proizvodnje in trgovine, bodo problemi. Vemo, da se večji del cen ne oblikuje po tržnih razmerah, ampak jih določajo pristojni organi, oziroma je trgovini odrejena določena razlika v ceni. Vprašanje se postavlja tudi pri kritju skupnega rizika, ker je blaga, ki ne pokriva cene veliko. Do sedaj smo krili izgubo iz do-

hodka ostalega blaga. Kako bo to v bodoče? Bodo proizvajalci pristopili k sporazumevanju za tovrstno blago? O tem in še o nekaterih nejasnih vprašanjih bo komisija še razpravljala.

KRITERIJI ZA IZBIRO DOBAVITELJEV SE NISO DOLOČENI

Predvidevamo, da bi se pričeli sporazumevati z manjšim številom proizvajalcev, največ s petdesetimi. Kriterijev za izbiro teh dobaviteljev še nismo določili, vsekakor pa bodo tisti, ki imajo enovit proizvodni program in bomo lažje spremljali podatke in ugotavljali dohodek. Tehnično in kadrovsko nismo sposobni voditi zahtevne evidence za večje število dobaviteljev.

Torej, osnutek sporazuma imamo. Naslednja naloga je, da o njem seznanimo proizvajalce in povabimo na razgovore dobavitelje ter upoštevamo tudi njihove predloge, da bi dosegli obojestranski interes in sodelovanje.

Te dni smo že poslali dopise 20 dobaviteljev, ki naj bi sodelovali v iniciativnem odboru in zastopali svoje interese.

Nada Lombardo

Pred kratkim so v TOZD Emba dobili nov Hesser stroj za embaliranje kave. Več o tem pa prihodnjič.

Delegati, zakaj ne prihajate na seje?

Vabila z gradivom za deveto redno zasedanje skupnega delavskega sveta podjetja »Mercator«, bilo je v »Embi« 15. oktobra, so napovedovala sestanek za deveto uro dopoldne. Vendar je bilo delegatov ob napovedani uri za začetek premalo prisotnih. Torej naš osrednji organ samoupravljanja ni bil sklepčen.

Čakali smo pet, deset, petnajst minut. Se vedno premalo, čeprav je tu pa tam v sejno dvorano vstopil še kak delegat. Tako je ostala edina rešitev, da zasedanje ne bi odpadlo, poklicati nekatere delegate po telefonu in jih prositi, naj le pridejo na zasedanje.

Bilo je že čez pol deseto, ko se je končno »nabralo« toliko delegatov, da je bil sestanek sklepčen.

Sprašujemo, zakaj takšen odnos do dela v organu, v katerem nekateri voljeni delegati, ki so takšno delo tudi sami sprejeli, svoje naloge jemljejo povsem neresno.

Sprašujemo tudi politične organizacije v TOZD, ki so odgovorne za uveljavljanje delegatskih odnosov in razmerij, kaj pomenijo o takem samovoljnem obnašanju nekaterih svojih delegatov.

Pa je udeležba na sestankih le del tistega, kar naj grajamo in

ob čemer naj se zamislimo. Druga plat je odločanje in glasovanje. Izgledalo je, kot da neka nevidna sila vleče roke kvišku. Brez, skoraj brez diskusije, h kateri je povabila predsednica.

Za delegate, vodstva političnih organizacij in samoupravnih organov smo prepisali iz Pravilnika o delu organov samoupravljanja podjetja Mercator del določil, ki opredeljuje osnovne pravice in dolžnosti delegatov kot pomoč, da bi v TOZD laže presodili odgovornost svojih delegatov v SDS pa tudi proučili razmere v svoji TOZD, ki dovoljujejo, da se delegati lahko odločajo za udeležbo

na sejah po lastnem razpoloženju in odločajo na organih upravljanja po lastnem preudarku, razgovorijo pa se po seji; torej na nepravem mestu in ob nepravem času, tedaj, ko je vsaka razprava brezplodna, tedaj, ko tu ni več razgovora, ampak nerganje.

V Pravilniku o delu samoupravnih organov je med drugim zapisano:

5. člen

Delegati imajo pravico in dolžnost aktivno sodelovati pri delu organov, v katere so izvoljeni. Ti delegati imajo pravico in dolžnost, da sodelujejo na sejah, na njih razpravljajo, postavljajo vprašanja, posredujejo mnenja in stališča, postavljajo predloge in odločajo o vprašanjih, ki so na dnevnem redu.

6. člen

Delegati imajo pravico, da so o sejah in dnevnem redu obveščeni na predpisan način, ter da se jim pred sejo dostavi potrebno gradivo.

7. člen

Delegati so dolžni skrbeti za določila samoupravnih aktov, da sprejete sklepe izvršujejo ter da seznanjajo z delom organov ostale delavce svoje volilne enote.

8. člen

Delegati in vabljeni delavci ter osebe, ki iz opravičljivih vzrokov ne morejo prisostvovati seji organov so dolžni o tem obvestiti predsednika organa.

Kot opravičljiv vzrok se smatrajo izostanki zaradi:

- koriščenja letnega dopusta,
- bolezni,
- bolezni ali smrti člana ožje družine in drugi nepredvideni izostanki.

Organ na svoji naslednji seji ugotavlja upravičenost oziroma neupravičenost odsotnosti.

Če želi delegat predčasno zapustiti sejo je o tem dolžan obvestiti predsednika organa, ki oceni ali so podani opravičljivi vzroki za zapustitev seje.

9. člen

Delegat ne more brez razlogov odkloniti funkcije in naloge, katera je v mejah svojega delovnega področja poveril organ, kate-rega delegat je.

Stabilizacijskim prizadevanjem ob rob

(Nadaljevanje z 2. strani)
pričakujemo. Za prikaz teh postavk v delitvi dohodka smo uporabili razmerje med celotnim dohodkom in povečano amortizacijo z ostankom dohodka (kolona 7). Večina TOZD je dosegla akumulacijo, ki se giblje med 1 in 2 % celotnega dohodka. Te stopnje močno presegajo le TOZD Investa, Hladilnica in Kavarna Nebotičnik (ker spadajo v druge dejavnosti), zaostajajo pa nekatere TOZD, katerih poslovanje ni zadovoljivo že več let, ker se borijo z raznimi težavami, ki so objektivne, včasih pa tudi subjektivne narave.

Ob koncu moramo še opozoriti, da je večina TOZD odpisovala le terjatve, ki se po zakonu morajo odpisati, nekurantne zaloge pa le v neznatni meri (od vsega popravka finančnega rezultata din 11.281.223 le 25 %). Še vedno se marsikje prodajne police (ki seveda niso več tako založene kot prej) šibijo pod blagom, ki dejansko že precej časa ne ustreza več zahtevam potrošnikov. Želje kupcev so danes omejene, glede na to, da je kupna moč v letošnjem letu ostala na enaki ravni kot lani, cene pa so precej narasle. Usmerjajo se v nakupe, ki jim najbolj ustrezajo, ob strani

pa puščajo odločitve o nakupih, ki niso nujni. Zato moramo izboru blaga posvetiti vso pozornost.

Omejen prostor nam ne dopušča, da bi za vse TOZD navedli vse tiste podatke, ki so za njih karakteristični in pravilno osvetljujejo njihov poslovni uspeh. Upam, da s tem izsekom nisem prizadela nobene TOZD, saj sem uporabila podatke, ki jih TOZD posredujejo bankam in SDK, ki kontrolira njihovo poslovanje.

Alenka Srdič

TABELA: Nekateri kazalci iz Poslovnega uspeha 1. 1.—30. 9. 1975

TOZD	Indeks zalog 30. 9. 75/30. 6. 75 (brez razlike v ceni in promet- nega davka)	Indeks poslovnih stroškov 30. 9. 75/30. 9. 74 — brez amorti- zacije	% stroškov re- klame in repre- zentance v celot- nem dohodku	% dnevnic, kilo- metrine in pot. stroškov v celot- nem dohodku	Indeks zaposl. na podlagi v kalk. ur 30. 9. 75/30. 9. 74	% udeležbe pove- čane amortizacije in ostanka do- hodka v celotnem dohodku
1	2	3	4	5	6	7
Polje	71	207	0,056	0,008	106,7	1,12
Logatec	79	145	0,104	0,133	92,1	1,35
Litija	79	142	0,151	0,043	92,3	1,42
Jelka	80	90	0,119	0,045	86,8	0,88
Beograd	109	183	0,254	0,060	101,2	0,41
Grmada	84	180	0,090	0,005	100	2,14
Špecerija	100	161	0,225	0,006	98,7	1,47
Emona	89	205	0,146	0,003	98,1	1,42
Hrana	92	179	0,086	0,020	94,8	1,70
Vrhnika	85	176	0,104	0,002	101,7	1,39
Grosist	69	167	0,036	0,124	100,6	0,28
Delovna skupnost	—	263	0,172	0,227	114,6	—
Rožnik	43	111	0,082	0,006	103	1,35
Metlika	85	105	0,105	0,050	107,6	1,17
Gradišče	96	111	0,088	0,032	103,7	1,31
Standard	94	157	0,030	0,040	103,5	2,07
Preskrba	71	161	0,097	0,075	100	0,75
Idrija	91	147	0,025	0,054	102,5	0,95
Trgopromet	90	163	0,030	0,080	98,6	2,31
Panonija	82	129	0,081	0,123	102,6	2,01
TMI*	108	105	0,040	0,141	100,9	1,97
Emba*	60	115	0,126	0,102	97,5	4,48
Investa	80	84	0,156	0,133	94,4	15,09
Hladilnica	—	116	0,332	0,177	86,9	11,34
Kavarna Evropa*	93	128	0,117	0,012	93,2	4,74
Kavarna Nebotičnik*	89	114	0,199	—	100	11,16
Univerzal — Lendava	95	120	0,086	0,043	99,6	2,55
Jelka, Ribnica	89	165	0,051	0,050	102,3	3,31
Sloga, Gornja Radgona	98	134	0,032	0,008	105,9	1,60
Potrošnik-Izbira, Lenart	94	110	0,077	0,025	91,7	2,38

* med zaloge so vključeni tudi material in nekončani proizvodi

— No, ali znaš tudi govoriti?
— Neumno vprašanje! Ali ti znaš leteti?

Potrebujemo nov računalnik

Računalnik Century 200 ne ustreza več našim potrebam. Z razširitvijo obdelave na saldakonte in vodenje temeljne banke bodo njegove zmogljivosti sto odstotno izkoriščene. Da bi uresničili planirane programe, potrebujemo hitrejši računalnik z nekajkrat večjimi kapacitetami.

V letu 1972 smo nabavili računalnik ameriške tvrdke NCR. Do tega nas je privedla potreba po ureditvi in razširitvi poslovanja. Iz meseca v mesec se je pojavljala vedno večja množica dokumentov in potrebe po novih močeh v administraciji, ki pa kljub temu ni zmogla voditi ažurne evidence in poslovanja.

Vodstvo podjetja se je takrat odločilo za računalnik srednjih zmogljivosti, Century 200, ki je ustrezal potrebam takratne OE Mercator. Danes, po treh letih, ko so se v Mercatorju po novih ustavnih določilih ustanovile TOZD, ko smo se razširili z novimi integracijami, ko veljajo novi zakoni o knjigovodstvu, ko bomo organizirali interno banko in poenotili finančno poslovanje, računalnik takšnih zmogljivosti ne ustreza več. Ozko začrtane projekte bomo morali razširiti.

KAJ SMO STORILI DO SE-
DAJ?

V treh letih nam je uspelo prenesti na računalnik grosistično poslovanje predvsem za TOZD Grosist in deset TOZD z notranjim obračunom. Za njih vodimo zaloge, fakturiranje, prometni davek in obračun maloprodajnih cen in vrednosti dobavljenega blaga. Od TOZD z lastnim obračunom koriščajemo usluge centra TOZD Rožnik, Preskrba in Metlika, za katere vodimo obračun maloprodajnih cen.

Izdelan, a še ne vpeljan, je projekt spremljanja saldakov za vse TOZD v skupnem obračunu (Grosist, Grmada, Hrana, Hladilnica, Jelka Gornji grad, Litija, Logatec, Polje, Specerija, Beograd, Vrhnik, Emona). Projekt bi prenesli na računalnik prihodnje leto, takoj po zaključnem računu.

V sodelovanju z zunanjim sodelavcem smo pripravili tudi projekt obračuna osebnih dohodkov. Zaradi majhne zmogljivosti računalnika bomo uporabljali usluge centra Iskra Commerce iz Ljubljane. Pričeli bi že 15. decembra in sicer bi najprej prišla na vrsto Delovna skupnost podjetja, postopno v šestih mesecih pa še vse druge TOZD. Usluga bi nas večljala 25.000 din mesečno, nekaj pa bi odšteli še za dodatne stroške papirja itd.

VEČJI IN HITREJŠI RAČU-
NALNIK

Z razširitvijo obdelav na saldakonte in vodenjem temeljne banke bodo v prihodnjem letu zmogljivosti računalnika zasedene skoraj sto odstotno. Sektor za AOP želi razširiti materialno poslovanje še na TOZD Panonija, Standard, Trgopromet in Idrija, finančno poslovanje in saldakonte za vse TOZD, ki bodo v skladu s poslovnikom podjetja združila svoje žiro račune v temeljno banko podjetja, obračun osebnih dohodkov pa za vse TOZD podjetje.

Ta načrt zahteva tri do štiri-krat večje zmogljivosti računalniškega sistema. Rešitev bi bila, po predlogu sektorja AOP, v ob-

likovanju vseh računalniških centrov; centralnega za območje osrednje in zahodne Slovenije s sedežem v Ljubljani, štajerskega za področje severovzhodne Slovenije s središčem v Ptuj in dolnjskega v Novem mestu ali Kočevju. Vsak center bi imel svoj lokalni računalniški center. Ljubljanski bi bil podjetniški center, ostala dva pa bi delala za vse TOZD, ki nanje gravitirajo.

Da bi ta načrt uresničili, bi morali nabaviti večji in hitrejši računalnik za ljubljanski center in še enega podobnih zmogljivosti kot je sedanji, za enega od regionalnih centrov, medtem ko bi sedanjega lahko odstopili drugemu regionalnemu centru.

Ivršni komite predsedstva CK ZKS je že na 29. seji ugotovil, da ne moremo biti zadovoljni s stanjem zakonitosti v gospodarstvu. Vzrokov, za to je več; med drugim tudi premajhna učinkovitost samoupravnih organov, oziroma delavske kontrole, pomanjkanje ustreznih kadrov, nesmotna organizacija in drugo. To so citati uvoda pisma, ki ga je Poslovno združenje za trgovino iz Ljubljane posredovalo predsednikom delavskih svetov. V nadaljevanju so v pismu navedene nepravilnosti in nezakonitosti poslovanja, o katerih so razpravljali organi zbornice. Iz podatkov je razvidno, da kazniva dejanja zoper narodno gospodarstvo in narodno dolžnost že od leta 1972 naraščajo. Ustrezni organi pregona najrazličnejše okvalificirajo ta dejanja; od lažnega deklariranja blaga do nezakonite uporabe deviznih predpisov, lažne dokumentacije itd.

Bogata informacija nam našteva kršitve predpisov, ki smo jih delali v našem gospodarstvu na najrazličnejših delovnih mestih. Ob zaključku so navedene naloge, ki jim moramo posvetiti posebno pozornost in poziv članom, da redno spremljajo »informacije«, kjer se sproti opozarja na nepravilnosti.

Z njo bi moral biti seznanjen vsak delavec v trgovini, jo preštudirati in odpraviti napake. Vemo pa, da se nezakonitosti ne pojavljajo toliko iz neznanja, kakor zaradi drugih interesov posameznikov ali skupin.

ODGOVORNOST DELAVCEV
V MEDSEBOJNEM RAZMERJU
V ZDRUŽENEM DELU IN KRŠI-
TVE V TOZD PANONIJA

Zvezni zakon o medsebojnih razmerjih v združenem delu in republiški zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu pravno opredelujeta dve obliki odgovornosti:

odgovornost za kršitev delovnih obveznosti in

NEIZPREMENJENE FINANČ-
NE OBREMENITVE

Le s tako razdelitvijo računalniških zmogljivosti nam bi uspelo v treh letih popolnoma avtomatizirati grosistično in detajlistično poslovanje in uvesti finančno knjigovodstvo in temeljno banko za celotno podjetje.

Večji računalnik ne bi predstavljal bistveno večjih finančnih obremenitev. Najemnine so se z razvojem računalniške tehnike v zadnjih štirih letih celo pocenile. Za enako ceno najema, okoli 34.000 DM, si lahko privoščimo računalnik štirikrat večjih zmogljivosti.

Dodatna delovna mesta bi odprli le v koderskem oddelku. Obema, takoimenovanima satelitskima računskima centroma bi odstopili pakete programov za

vse obdelave, ki so bile doslej izvedene, pomagali pa bi tudi pri projektiranju novih obdelav.

TREBA SE BO ODLOČITI

Kot vse kaže se bomo morali odločiti ali za nabavo novega računalnika ali pa se zadovoljiti le z delno avtomatizirano obdelavo podatkov, s čemer pa ne bomo prispevali k uspešnemu poslovanju podjetja. Ob tem pa velja vedeti tudi to, da brez pravih vhodnih podatkov, katere so dolžni natančno in pravočasno dajati vsi delavci, ni mogoče dobiti dobrih izhodnih rezultatov. Če se bomo trudili vsi, bo manj napak, neprijetnosti, jeze in opazk, ki so doslej največkrat letele prav na delavce računskega centra.

Nada Lombardo

Delajmo zakonito in pošteno!

odškodninsko, materialno odgovornost delavca za škodo, ki jo povzroči na delu oziroma v zvezi z delom, svoji TOZD.

Podrobneje je odgovornost urejena v samoupravnih sporazumih o medsebojnih razmerjih v združenem delu, kjer smo tudi določili postopek in ukrepe za kršilce.

ODGOVORNOST ZA KRŠITEV
DELOVNIH OBVEZNOSTI

Na osnovi omenjenega pisma Poslovnega združenja za trgovino so posamezni organi, ki so v TOZD zadolženi za kontrolo, strokovne službe in svet za obravnavo kršitev delovnih obveznosti, pripravili posebno poročilo za delavski svet TOZD, za obdobje preteklih dveh let. Svet za obravnavo kršitev delovnih obveznosti je v tem času obravnaval 18 primerov kršitev, od tega se je našalo na poslovodje ali njihove namestnike 6 primerov. Izrečeni so bili naslednji ukrepi:

- opomin 7 krat;
- javni opomin 5 krat;
- zadnji javni opomin 2 krat;
- začasna razporeditev delavca na drugo delovno mesto 1 krat;
- pogojno prenehanje lastnosti delavca v združenem delu 1 krat;
- prenehanje lastnosti delavca v združenem delu 2 krat.

Najpogostejša kršitev je bila zloraba položaja posameznika z namenom, da sebi ali drugim pridobi materialno korist v škodo drugega (TOZD ali stranke), neupravičena poraba delovnih sredstev ali blaga v svojo korist ali korist drugega, prikrivanje kršitev delovnih obveznosti, itd.

Odškodninska odgovornost, obenem s kršitvijo delovne obveznosti, je bila obravnavana v sedmih primerih, v skupnem znesku približno 40.000 din.

K temu je potrebno dodati še odškodninsko odgovornost za inventure primanjkljaja in vključno z njo je svet obravnaval skupaj 38 delavcev in izrekel 36

ukrepov, od tega 13 vodjem enot ali njihovim namestnikom.

Dobra kontrola in hitro odkrivanje nepravilnosti sta pripomogla, da je bilo v zadnjih letih manj kršitev delovnih obveznosti, ki so obenem kazniva dejanja. Posredovanje pravosodnih organov in drugih organov pregona je bilo potrebno le v štirih primerih in to predvsem za nevestno gospodarsko poslovanje, goljufijo in ponarejanja uradne listine.

Pri tem ugotavljamo, da notranji organi, predvsem kontrolna služba, svet delavske kontrole in svet za obravnavo kršitev delovnih obveznosti, ukrepajo pravočasno in je to delo učinkovito. Pravosodni organi pa predvsem zaradi pomanjkanja pravosodnih delavcev delajo prepočasno in zaradi tega niso tako učinkoviti.

V zadnjih dveh letih je bila TOZD Panonija kaznovana le za en gospodarski prestop, ker je dala v prodajo neodležano pšenično moko, ki po zakonu o jugoslovanskih standardih ni ustrezala.

Poslovno združenje za trgovino v Ljubljani je poslalo vsem svojim članicam pismo zaradi tega, da ga dobro pregledamo in da poskušamo analizirati svoje slabosti, nepravilnosti in nezakonito poslovanje. Na osnovi lastnih ugotovitev moramo ustrezno ukrepati, vsak na svojem področju, v vseh enotah, TOZD in celotnem podjetju. V Panoniji smo po naši oceni temu v celoti zadostili, seveda z obvezo vseh, da delamo pravilno, zakonito in pošteno.

Franč Zadravec

KUPCI O NAS

Tokrat pričenjamo z novo akcijo. Odslej bomo obiskovali naše prodajalne širom po Sloveniji in zapisovali mnenja o ponudbi blaga, o prijaznosti, ustrežljivosti pa tudi poštenosti trgovskih delavcev. Od kupcev bomo hkrati izvedeli tudi kaj predlagajo za dopolnitev izbora blaga. Skratka, od njih bomo dobili oceno o založenosti, o redu in higieni v prodajalni, obenem pa jih bomo tudi povprašali, kaj menijo o sobotnem delovniku v trgovini.

Njihove odgovore, naj bodo pohvalni ali kritični, bomo seveda skrbno zapisali. Upamo, da bodo njihove ocene in predlogi, ki jih bomo dali na vpogled in v razmišljanje poslovojem, dobili ustrezne odgovore. In nenazadnje pričakujemo, da kritike, takšne ali drugačne, ne bodo zadele na gluha ušesa.

TOZD ROŽNIK, SP Rožanska — Kupci so zadovoljni, toda zahtevajo večjo ponudbo kakovostnega sadja in zelenjave; so pa tudi za pestrejšo izbiro delikates. Večkrat ni piščancev.

Marija Fablovič, kuharica, 41 let: Na vašo trgovino imam nekaj pripomb. Moti me, ker niso povsod označene cene, slaba izbira sadja in predvsem nekakovostna zelenjava. Večkrat vidim gnilo solato, slab fižol. Danes, na primer, spet nisem dobila piščancev. V popoldanskem času zmanjkuje mleka. Tudi pohvaliti moram. Izbira drugega blaga je velika. Všeč so mi tudi prodajalke, ki so vedno prijazne in ustrežljive. Na tem območju so kar tri trgovine in še najbolj sem zadovoljna z vašo, zato v njej tudi redno nakupujem.

Rozalija Duh, snazlika, 48 let: Že dvanajst let kupujem prav tu, saj je prodajalna lepo založena. Izbira je velika, zaposleni pa so vedno prijazni in radi ustrežejo. Redkokdaj zmanjka kruha in to le pozno popoldne. Delikatesa ponudi dovolj, o sadju in zelenjavi pa ne morem govoriti, ker povrtine pridelujem doma na vrtu. Mogoče še tole: omenila sem dobre delavce, ki pa so vsi po vrsti tudi pošteni. Nisem pa preveč zaupala neki tovarišici na blagajni, ki pa je v zadnjem času več ne vidim v trgovini. Tako je prav!

Marjan Vlahovič, predmetni učitelj, 26 let: Tod nakupujem zato, ker imam najbliže do te trgovine. Vedno dobim vse kar želim: od gospodinjskih potrebščin, do stvari za nego otroka. Prodajalna je urejena, prodajalke pa ljubeznive in zaupljive do nas, rednih kupcev.

N. N., gospodinja: Nisem sitna, ampak moram povedati, da ne dobim zmeraj vsega, ker prodajalna ni dovolj založena. Tu mislim predvsem na slabo izbiro sadja in zelenjave. Velikokrat se zgodi, da željenega blaga ni na prodajnih policah in le, če to posebej zahtevaš, ti ga prinesejo iz skladišča. Predvsem rade ustrežejo starejše prodajalke, medtem ko pri mladih ne opazim tolikšne pozornosti. Delikatesa? Za tako majhen prodajni prostor večje izbire niti ne smemo zahtevati. Največkrat to občutimo pri mesu in piščancih, ki jih ni tudi po več dni. Še to: kruha ne zmanjkuje, toda v popoldanskem času zaman povprašujemo po črnem kruhu.

Marija Gorjanc, upokojenka, 54 let: Kar želim, vedno dobim. To pa ne velja za zelenjavo, ki jo dostikrat primanjkuje, če pa je, je slabe kakovosti. V prodajalno prihajam vsak dan in sem se navadila na takšno kot je, še

posebno pa na vljudne prodajalke.

Danica Lindič, prodajalka, 18 let: Zgodi se, da vedno ni vsega, za kar pa tudi nismo krivi sami. Strankam radi ustrezemo in neredko se zgodi, da naročimo določeno blago tudi na njihovo željo. Če česa zmanjka, kupci to povečini razumejo, seveda pa so tudi izjeme.

JOŽE LIČER, poslovođa: Želja našega kolektiva je, da bi potrošnike zadovoljili z vsem. To pa je nemogoče. Slišali ste pet različnih mnenj, če bi jih poslušali 2500, kolikor kupcev prihaja v našo trgovino, bi spoznali, da vsem ustreči ni mogoče.

Kamen spotike sta sadije in zelenjava. Naš redni dobavitelj je Emona in naročamo ves izbor kar nam ga ponudi. Dopolnjujemo ga še z izbiro v Sadije zelenjava. Trudimo se, res pa je, da je blago slabe kakovosti. Morali bi biti bolj kritični in blago zavračati, potem pa še tega ne bi imeli. Če vidimo, da je blago gnilo, ga izločimo. V konicah se zgodi, da prodajalka takoj ne opazi, da blaga ni več na policah, pa gredo kupci lepo mimo in že so tu kritike, da sadja ali katere druge stvari nimamo.

Delikateso nam dobavlja TMI in Grosist, nakupujemo pa tudi pri zunanjih dobaviteljih. Tudi ti nam ne morejo ponuditi vsega. Vidite, težave so objektivne.

Vse te pripombe bomo obravnavali na sestanku kolektiva. Vaša akcija nam je všeč. Spodbujala nas bo k še boljšemu delu.

O nepoštenju prodajalk ne moremo govoriti, ker nikoli s strani kupcev pri nas ni bilo pripomb.

Za prosto soboto popoldne pa smo razočarani. Toliko se je govorilo o tem, sedaj pa ni nič iz tega. Sprašujemo se, zakaj smo ravno trgovci tisti, ki bi morali biti vsem na uslugo. Ob sobotah ne delajo banke, pošte, uradi, skladišča. V Ljubljani dela le ena pošta do 12. ure. Potem bi morali delati tudi oni. Ljudje uhajajo iz trgovine in pojavlja se resen problem pomanjkanja trgovskih delavcev.

TOZD HRANA — SP Tržaška 37b — V pohvalo gre zapisati lastno parkirišče, v trgovini pa lepa izbira, ki pa ne velja za predpakirano meso, delikatese, sadije in zelenjavo.

Danica Mulh, blagajničarka, fakturistka, 23 let: Navadno nakupujem takrat, ko se vračam iz službe. Najraje grem v to trgovino, ker ima svoj parkirni prostor. Prodajalna je čista, urejena in dobro založena. Pogrešam le sveže meso na »vago«.

Metka Krese, ekonomski tehnik, 31 let: Večinoma kupujem spotoma, ko se vračam iz službe. Eno velikih ugodnosti je nedvomno parkirni prostor. Za sprotno oskrbovanje dobim skoraj vse. Pravim skoraj, kajti delikatesa ponudi premalo salam in sirov, pogrešam pa tudi razne solate. Škoda je tudi, da je premalo izbire pri predpakiranem mesu. Še raje pa bi kupovala meso »na vago«. Zadovoljna sem, ker je v zadnjem času na policah več vrst kave, tako da zamudno iskanje po drugih trgovinah odpade. Delavke v trgovini so v redu; pritožila bi se le čez blagajničarke. So sicer hitre in prijazne, ampak odločno jih je premalo. Sprašujem se, čemu celo ob konicah prazne blagajne?!

A. K., ing. kemije, 60 let: Stanujem tu v bližini in redno zahajam v to samopostrežbo. Vedno je vsega dovolj, nezadovoljen pa sem samo s slabo kakovostjo sadja in zelenjave, ki je dostikrat tudi gnila.

Marina Košir, uslužbenka, 34 let: Tu se oskrbujem vsak dan, ker je to najbližja trgovina. V njej dobim vse, pa tudi prodajalke so simpatične. Izpopolniti bi morali izbor delikatese.

N. N., uslužbenka, 26 let: Tukaj ne kupujem vsak dan, pridem le enkrat, dvakrat tedensko in to takrat, ko kupujem kaj več. S tistim kar ponudijo sem zelo zadovoljna, le za delikatese menim, da je izbira premajhna. Dekleta v trgovini so prijazna, prav tako blagajničarke, ki pa prevečkrat ostanejo dolžne po pet par.

Rozalija Potočnik, dijakinja, 16 let: Čez trgovino se ne morem pritožiti, ker potrošniku ponudi res veliko. Morda prav zato, ker sem mlada opažam premajhno izbiro kozmetičnih izdelkov.

Marija Troha, blagajničarka: Delam na blagajni in zato poslušam največ očitkov prav sama. Če nečesa ni, smo temu, po mnenju mnogih kupcev, krivi le trgovci. Naj navedem primer: odpiramo ob sedmih. Takrat bi morali imeti na policah tudi kruh, ki pa ga pogosto dostavijo šele med pol osmo in osmo uro. Mnogi šolarji, ki spotoma pridejo po malico, tako ostanejo brez nje.

ANICA SELIŠKAR, poslovođa-kinja: Na pripombo o premajhni izbiri sirov moram povedati, da smo pred časom prodajali več vrst prostega sira, ki pa ni navduševal kupcev. Parmezan in ovčje sire je kupovalo le nekaj strank. Skušali smo tudi z belim srbskim sirom in kajmakom, ker pa nabaviš lahko najmanj 18 kg, nam je zaradi slabe prodaje spletnel.

Pred leti smo same pripravljale tudi francosko saloto in liptavski sir, vendar smo po nalogu sanitarne inšpekcije s tem prenehale.

Z delikatesami pa je tako: izbor TMI in Grosista je tako majhen, da nabavljamo nekoliko še drugod. Nimajo pečenic, kravice, pa te in one salame. Program morajo razširiti, če ne se bodo kupci še naprej pritoževali. Za sadije in zelenjavo imajo kupci prav. Slabo kakovost dobimo mi že od dobavitelja in bi morali tu kaj ukreniti. Kozmetike imamo dovolj. Seveda raznih make upov in dekorativne koz-

metike nimamo. To se vendar kupuje v specializiranih trgovinah. V vsaki izmeni delajo tri blagajne, ob sobotah štiri in menim, da je to dovolj.

Ob sobotah bi bilo dovolj, da bi delali do 14. ure. Danes ima že skoraj vsako gospodinjstvo hladilnik in se lahko založi nekaj ur preje. Dobra gospodinja bo to storila, slabe pa tako in tako vedno okoli pol osme ure zvečer ob sobotah kupujejo kruh, ki pa ga že več nimamo.

TOZD ŠPECERIJA, SP Proletarska 4 — Tudi v naše zadovoljstvo najrazveseljivejši odgovori. Veliko pohval in le kanček graje.

Dobrivoj Pesič, delavec, 46 let: Stanujem za Bežigradom, delam pa tu v bližini in zato največkrat kupujem v tej prodajalni. Tu je vsega zadosti, le krompirja že dalj časa ne dobim.

Anka Rotar, knjigovodkinja: To prodajalno imam najbližje. Vanjo pa zahajam tudi zato, ker je dobro založena in se nikdar ne zgodi, da česa ne bi dobila. Kupujem sproti in všeč mi je, da je ob vsakem času vsega dovolj. Nisem tako pridna, da bi nakupovala zgodaj zjutraj. Prodajalke marsikdaj rade svetujejo in tako naše zaupanje še bolj zaslužijo.

Boža Božič, uslužbenka, 50 let: Ponavadi dobim, kar nameravam kupiti. Zadnje čase pa me moti, ker ni limon in krompirja. Vem pa, da zato niste krivi trgovci. Zelenjavo in meso kupujem na bližnji tržnici, koder je večja izbira. Želim pohvaliti blagajničarke, ki so pri delu hitre in še tako dolga vrsta kaj hitro izgine.

Marija Roshapel, uslužbenka: V tej samopostrežbi kupujem večkrat, čeprav imam daleč. Prodajalna je izredno dobro založena in v njej dobim vse. Mogoče mislim to zato, ker nisem preveč zahtevna. Mleko in kruh dobim ob vsakem času, če pa kruha zmanjka ob sedmi uri zvečer, ko zapirajo, mislim, da je to prav, saj jim tako za naslednji dan ne ostaja star kruh, ki ga nihče noče kupiti.

B. L., referentka za delovna razmerja, 23 let: Kaj slabega o trgovini ne morem reči, prej veliko dobrega. Delavke v trgovini so prijazne in ustrežljive tako do nas kupcev, kot tudi med seboj. Vedno nam ponudijo papirnato vrečko, če pa je dolga vrsta, si priskočijo ena drugi na pomoč. Še ena kritika. V vrečki s sadjem in zelenjavo, ki izgleda na zunaj lepa, je ponavadi »podtaknjeno« tudi kaj gnilega. To pa ni pošteno do kupca! Tu sem občasen kupec, v glavnem kupujem le malico.

Ana Raztresen, trgovska pomočnica: Strežem delikateso in kruh. Zaradi kruha dostikrat poslušam pripombe kupcev. Želijo vedno svež in še topel kruh. Ob sobotah ga proti večeru včasih zmanjka, spet drugič nam ga ostane kar pet košar. Tem problemom bi se lahko izognili, vendar smo odvisni od dobavitelja, ki včasih pripelje kruh prepozno in potem ostaja, ker gredo ljudje drugam nakupovat.

FRANC MEHLE, poslovođa: Zadovoljni smo, da so nas kupci pohvalili. Kaj bi rekel na kritiko? Res je, da sta sadije in zelenjava slabe kakovosti in včasih že tudi nagnita. Vse je hlajeno in ko pride v ogrevano prodajalno kaj hitro izgubi na kakovosti. Pri Mercatorju moramo ge-

(Nadaljevanje na 6. strani)

KUPCI O NAS

RAZŠIRITEV PRODAJE DELIKATESNEGA BLAGA

(Nadaljevanje s 5. strani)

neralno rešiti problem dobave sadja in zelenjave. Dobavitelja, Emona in Sadje zelenjava, blaga nimata in nam dobavljata le približno eno četrtino željenega blaga. Problem krompirja nam je znan in trgovci pri tem ne moremo nič pomagati. Nemočni smo tudi pri uvoženem blagu, kot so limone in banane.

Glede dela ob sobotah popoldne pa menim, da bi lahko uvedli dežurstvo in tako zadovoljili vse kupce. Saj je v občini veliko trgovin in bi prišli na vrsto bolj poredko. Še besedo o delikatesi, ki pa jo kupci niso kritizirali. Resnica je ta, da smo desortirani. Nabavljamo v domači hiši, ki pa nam ponudi premalo. O tem velja premisliti in izbrati znatno izpopolniti.

TOZD GRMADA, SP Trg komandanta Staneta 6 — Kruh in mleko bo vsakem času. Bogato založena delikatesa. To pa ne moremo trditi za police s sadjem in zelenjavo.

Antonija Prelesnik, upokojenka, 68 let: Tu kupujem že štiri leta, odkar sem se preselila v Šiško. Čez cesto je še ena trgovina, pa grem raje sem, ker sem se navadila na ta prostor in ljudi. Z izbiro sem zadovoljna in ne pričakujem kakih izboljšav.

Fani Šimešič, natakarica, 36 let: Največkrat nabavljam hrano v tej samopostrežbi. Kruh, mleko in meso dobim ob vsaki uri in to mi je všeč. Jezim pa se pri nakupu sadja in zelenjave, ki sta včasih zelo nekvalitetna.

Bojan Ogorelec, geolog, 30 let: Zdajle sem kupoval drobovino, pa je niso imeli več. Druge stvari sem vse dobil. O trgovini imam dobro mnenje. Pokritiziral bi sadje, ki ga ni dovolj, in pa delikateso, ki ima premalo delikates, ki bi bile primerne za dietno prehrano; na primer goveji jezik. Drugače kupujem v Astri za Bežigradom, ker delam v bližini. Tam je tudi bogatejša delikatesa.

Vesna Habjan, uslužbenka: Mislil, da je trgovina na splošno res urejena, pa tudi ponudi zelo veliko. Kruh, mleko in delikatese so vedno sveži. Tudi izbira mesnih izdelkov in sirov je velika, vendar pogrešam gobice, olive, kapre in razne pripravljene solate, ki bi jih lahko prodajali tudi odprto. Prodajalke so zelo ljubezne, kar moram še posebej pohvaliti.

Marina Bertancelj, uslužbenka: V glavnem kupujem le v dveh samopostrežbah v Ljubljani. Tu in na Vodmatu. Primerjava med njima pove, da je tukajšnja samopostrežba rez vzorno založena. Posebej naj omenim bogato založeno delikateso in ljubeznost prodajalk. Prav tako je tudi pri sosednjem mesarju. Vendar naj ob tem povem tudi to, da je meso sicer dobro, vendar ga nemalokrat zmanjka prej kot v sosednji prodajalni. Sadja in zelenjave, razen krompirja, je dovolj. Sploh sem tu več kot zadovoljna. V samopostrežbi in na tehničnem oddelku lahko res dobim tisto, kar vsak dan potrebujem.

SLAVKA DAMJANOVIČ, poslovodkinja: Izbira delikates je pri nas velika, po 15. decembru, ko jo bomo obnovili, pa bo še večja. Tako bodo kupci lahko kupovali razne solate: rusko, fran-

cosko, liptavski sir, mešano solato, odprte kisle kumarice, paprike, gobice, olive, kapre. Govejega jezika ne moremo dobiti. Nabavljamo ga pri treh dobaviteljih, vendar ga velikokrat ne dobimo. Večkrat ga imamo tudi v konzervah, pa hitro poide.

Z namestitvijo nove večje in sodobnejše vitrine se bo tudi pri mesu izboljšalo stanje. Večkrat ga je zmanjkalo zato, ker smo ga nabavljali v manjših količinah zaradi ogrevanja trgovine in premajhne vitrine.

Sadja je dovolj. Dobivamo ga vsak dan in sicer od dveh dobaviteljev. Danes, na primer, imamo ananas, kaki, mandarine, grozdje, jabolka in hruške, od zelenjave pa: solato, zelje, jušno zelenjavo, špinačo. Krompirja ni, ker ga tudi dobavitelji nimajo.

O predlogu kupcev za dežurstvo ob sobotah popoldne velja premisliti. Mi že sedaj dežuramo tretji dan praznika predvsem zaradi mleka in kruha in majhnih otrok, ki jih je v naši soseski veliko.

PROSTO SOBOTNO POPOLDNE ALI NE?

In kakšna so mnenja potrošnikov, s katerimi smo se pogovarjali,

Rade Čosič:

»ŽELEL SEM POSTATI NATAKAR«

Nekega dopoldneva je mlad fant plaho vstopil v pisarno direktorice Kavarne »Evropa« in povprašal za službo. Nekaj dni kasneje je že v kavarni postregel svojim prvim gostom.

To je Rade. Rade Čosič, ki ga je volja za delom pripeljala iz Labina v Ljubljano. Zaposlitev je iskal na več mestih, a ni imel dosti sreče. Povsod so ga nekako z nezaupanjem gledali; Rade namreč ni dokončal osemletke.

V naši »Evropi« so ga kljub temu sprejeli. Priučil se bo kot natakar in dokončal osnovno šolo. Ne samo zato, ker je to potrebno; Rade to tudi sam želi. Še več, kasneje, pravi, bo šel tudi na gostinsko šolo.

Sicer pa je pred tem ta fant že nekaj časa opravljal delo skladiščnika, vendar mu ni bilo všeč. Pretežno, preveč umazano se mu je zdelo. Sanjal je o poklicu natakarja že od malega in zato je s tem delovnim mestom še toliko bolj zadovoljen.

Sodelavci, poklicni kolegi so mu veliko pomagali pri začetnih težavah. Vsak njihov nasvet je Rade vzel s polnim zaupanjem in razumevanjem in danes že postreže sam; skoraj tako, kot drugi.

Precej samozavesten in samokritičen je ta fant. Zaveda se, da ni bilo najbolj prav, da je izstopil iz osemletke. Pred slabo družbo in napačno potjo ga je rešil odhod iz Labina. Preselil se je k stari mami v Jevnico, v Ljubljani pa našel zaposlitev.

Delo je pričel z resnostjo in odgovornostjo. Želimo mu, da bi prav tako uresničil tudi svoje načrte.

Mile Bitenc

jali, o sobotnem in nedeljskem delu v trgovini. Večina jih je takšnih, ki trgovskim delavcem privoščijo prosto popoldne in pa seveda nedeljo. Menijo, da s sedanjim delovnikom le podpiramo lenobo tistim, ki bi se lahko založili že v petek ali soboto dopoldne. Vendar vsi ne mislijo tako. Povedali so nam različne predloge in jih po svoje tudi utemeljili. Tako na primer pet kupcev predlaga, da bi bila ob sobotah popoldne dežurna služba v posameznih naseljih. Svoje predloge so utemeljili s tem, da ob sobotah dopoldne tudi oni delajo, da se včasih vračajo s terenskega dela šele ob sobotah popoldne, da so prikrajšani turisti itd. Dva predloga celo pravita: dežurni delavci naj bi bili v tem času bolje nagrajeni. Kupec naj bi plačal v tem primeru nekakšno »postrežnino«. Za nedeljsko delo pa vsi, razen petih, ki predlagajo prav tako dežurno službo, menijo, da ni potrebno.

Trgovski delavci pa so enotnega mnenja: Tudi mi želimo imeti ob sobotah popoldne in nedeljah prosto.

Spraševala in zapisala sta:
Nada Lombardo in
Mile Bitenc

V razpravi je predlog za razširitev prodaje delikatesnega blaga v devetih prodajalnah v Ljubljani in Domžalah. Predvidene so naslednje poslovne enote: Puharjeva 3 (TOZD Hrana), Miklošičeva 34 (TOZD Emona), SP Rožanska, Titova 238 (TOZD Rožnik), SP Zaloška 172, SP Domžale (TOZD Polje), SP Proleterska 4, SP Gregorčičeva 13 (TOZD Špicerija) in SP Trg komandanta Staneta 6 (TOZD Grmada).

Predlagane prodajalne niso dovolj tehnično opremljene za prodajo delikates, z izjemo SP Zaloška 172. Zato je potrebno, da se tehnično izpopolnijo, da bi lahko zadostile normalni prodaji predlaganega programa. Po oceni bi veljala dodatna obnovitev dela in oprema približno 1.200.000 din. Predlagana finančna sredstva se bodo realizirala iz sredstev TOZD v obliki investicijskega vzdrževanja po planu za leto 1976. Z razširjeno prodajo bi pričeli najpozneje do 1. 4. 1976, kjer pa so za to že pogoji pa preje.

Blago bi dobavljale TOZD Grosist, TOZD TMI in zunanji dobavitelji, v kolikor ni omenjenega blaga v naših TOZD.

Nada Lombardo

Rade svoj poklic opravlja z veseljem

Oddelek papirja in grafičnih barv

Skoraj polnih dvajset let imamo v Mercatorju tudi papirni oddelek. Vendar je ob tem, ko je naša glavna dejavnost prodaja živilskega blaga in nekaj galanterije, marsikomu povsem neznan. Zato naj vas tokrat vsaj na kratko seznanimo z delom tega oddelka, ki posluje v sestavi TOZD »Grosist«.

Pravzaprav segajo začetki našega papirnega oddelka tja v leto 1958. Dotlej je imela na področju Slovenije pri prodaji grafičnih papirjev monopolni položaj Papirografika. Zato je prav na pobudo nekaterih grafičnih podjetij svoj papirni oddelek osnoval tudi »Mercator«, čeprav nekaterim to ni bilo po volji.

Začetki so bili težki in tudi skromni. V prvem letu poslovanja je znašala realizacija le 142 milijonov starih dinarjev, ponudili pa so v glavnem papirje za tiskanje knjig in prospektov. V naslednjih letih je promet začel naraščati in leta 1968 so dosegli že 1,5 milijarde starih dinarjev realizacije. Z drugimi besedami povedano: prodali so približno 4800 ton blaga.

Za tem beleži naš papirni oddelek nagel vzpon. Podatki iz lanskega leta kažejo, da količinska prodaja doseže skoraj deset tisoč ton blaga, kar predstavlja 92 milijonov ND realizacije. Pri tem znaša bruto dohodek 7,35 milijonov ND.

Vzporedno s tem pa se je večal tudi krog kupcev, dobaviteljev in seveda izbira blaga.

Največji dobavitelji so Papirnica Vevče, Tovarna kartona Umka, Tovarna papirja Radeče, Sladkogorska, Djuro Salaj iz Krškega, Papirnica Količevo, Fabrika celuloze Prijedor in Drvar.

In koga šteje naš papirni oddelek med največje kupce? To so tiskarna Ljudska pravica, Pomurski tisk, Tiskarna Slovenija, Tiskarna Ljubljana Učne delavnice, Železniška tiskarna, Tiskarna Toneta Tomšiča in drugi.

Lani je naš papirni oddelek svojo dejavnost še razširil. V svoj prodajni program je vključil tudi grafične barve firme »Gloria« z Dunaja.

V planu za letošnje leto smo zasledili številko 95 milijonov. Toliko naj bi, v denarju izraženo seveda, znašal njihov letošnji promet. Vendar pa je po podatkih iz oktobra meseca znano, da je ta že presežena; kar za 12 milijonov.

Seveda je presežen tudi bruto dohodek. Računajo, da bodo do konca leta ustvarili skupno za 115 milijonov dinarjev prometa.

Meseca maja so sprejeli stabilizacijski program. Po tem načrtu naj bi dovoljene zaloge ne presežale vrednosti 9,25 milijonov dinarjev. Vendar so jih v papirnem oddelku ogromno znižali; kar na 4,60 milijonov. Temu primerno se je večal tudi koeficient obračanja in dosega v povprečju 20.

Poglejmo še, kakšne načrte predvidevajo za prihodnje leto. Želijo, da bi realizacijo blaga povečali vsaj na 120 milijonov. To bi pomenilo, da bi v naslednjem letu prodali že približno 10.000 ton grafičnih papirjev, kartonov, lepken in papirja za široko potrošnjo.

Vse to pa seveda v veliki meri zavisi tudi od skladiščnega prostora. Ta je že od vsega začetka vse preveč utesnjen. Začeli so v majhnih prostorih v klavnici, kasneje so se preselili v centralna skladišča v Tobačno ulico. Vendar s tem selitve še ni bilo konec. Nekaj časa so imeli svoje prostore v Keminu, zdaj pa pri Viatorju. Toda pred njimi spet stoji težava; kje najti nove prostore, saj v oktobru naslednjega leta pogodba za najemnino prostorov tudi tu poteče.

Vse to veliko delo, ki smo ga vsaj približno hoteli predstaviti, opravlja pravzaprav malo ljudi. Delo vodi *Niko Radej*, ob njem pa so v komerciali zaposleni še štirje sodelavci. Šest delavcev dela v skladišču. Pa tudi vse skupaj ni veliko, če pomislimo, kolikšen promet ustvarjajo. Iz leta v leto več, z istim številom zaposlenih.

Mile Bitenc

Skladišče je majhno in zmanjšanje zalog rešuje ta veliki problem. Skladiščne površine je le 960 m², medtem ko bi je za normalno poslovanje potrebovali vsaj 2000 m².

Bili smo na obisku v Slovini

Za polnilnico Slovinovih brezalkoholnih pijač v Ljubljani lahko z gotovostjo trdimo, da je ena največjih in najsodobnejših ne le v Jugoslaviji, ampak tudi na Balkanu.

Postavili so jo pred nekaj leti, v njej pa polnijo brezalkoholne pijače v četrtlitrski in litrske steklenice. Da je polnilna linija vedno popolnoma izkoriščena, ni potrebno posebej poudarjati. Potrošnja brezalkoholnih pijač pri nas narašča iz leta v leto in Slovinova Cockta, Jupi in Schweppes proizvodi so osvojili tržišče. Znano je, da je potrošnja brezalkoholnih pijač največja v poletnih mesecih v letu.

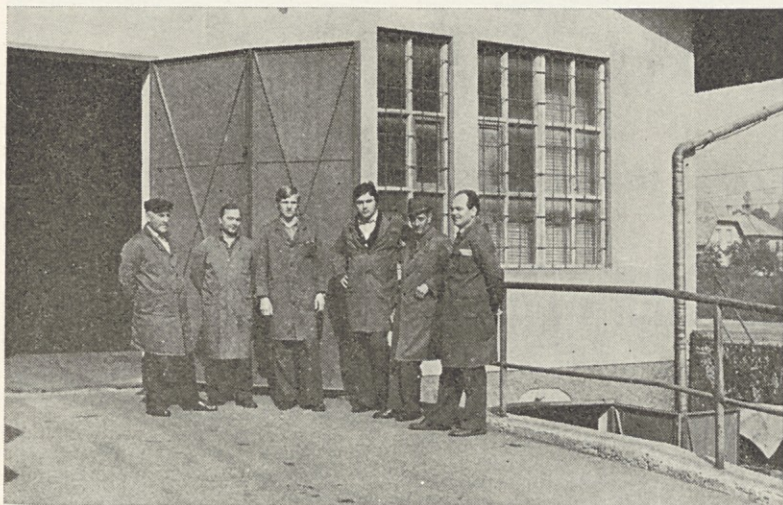
Zmogljivost modernih polnilnih strojev je velika; tako lahko v eni sami uri napolnijo kar 24.000 steklenič po 0,25 litra ali 10.000 litrskih steklenic njihovih osvežilnih pijač. K temu nedvomno veliko pripomore tudi enotna embalaža.

Velike, sodobno opremljene vinske kleti v Frankopanski ulici v Ljubljani pa potrjujejo, da Slovin sodi tudi med naše največje proizvajalce vin. V kletih v Ljubljani je prostora za 1000 vagonov vin, medtem, ko je celotna zmogljivost Slovinovih kleti 4000 vagonov. Kar polovica njihove proizvodnje gre v izvoz na tuja tržišča.

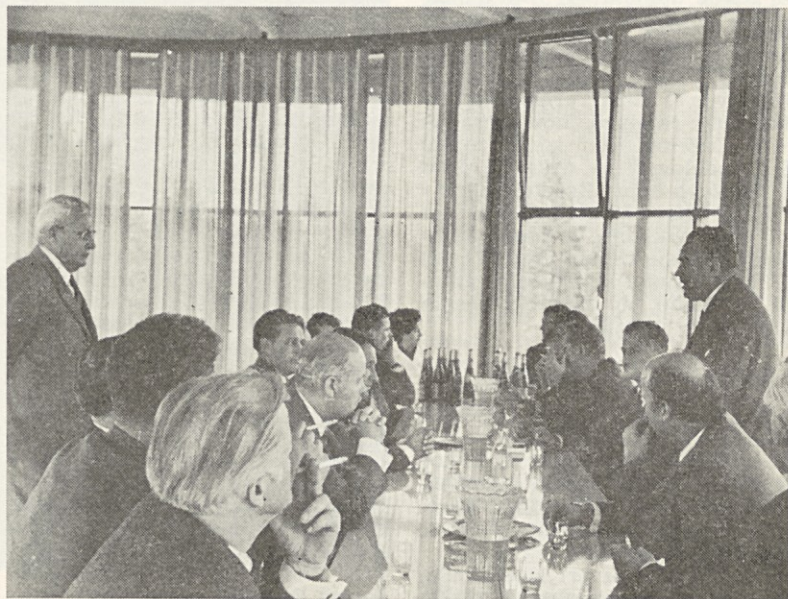
Obisk v Slovini pa zagotovo ne bi bil popoln, če ne bi pripravili tudi degustacije vin in šampanjca. Še takšen nepoznavalec vin kaj hitro lahko ugotovi kakovost posameznih vrst vin, ki jih pridelujejo in polnijo širom po Jugoslaviji.

Naš obisk v Slovini, tam smo bili pred kratkim, smo strnili s takšno degustacijo. Tako kot že velikokrat prej druge skupine iz Mercatorja, ki so si ogledale tudi Slovinove vinske kleti na Štajerskem.

Mile Bitenc

Delavci, zaposleni v skladišču: od leve proti desni Jernej Štrukelj (šef skladišča že od leta 1958), Lado Hrs, Ignac Novljan, Niko Šmejc, Janez Šmuc in Anton Nemec.

Pokušnja Slovinovih vin v Ormožu

Najprijaznejše prodajalke

Poleti je še bilo, ko se je »Jana«, naš ženski tednik, odločila za svojo novo, veliko akcijo. S pomočjo bralk naj bi izbirali najprijaznejše prodajalke na Slovenskem. Vabilo k sodelovanju je zadelo na še večji odmev, kot ga je bilo pričakovati. Kmalu je v uredništvo »Jane« poštar prinesel prve torbe pisem s predlogi bralk, katere prijazne prodajalke naj obiščejo novinarke »Jane«. Od avgusta pa do danes so objavile že več kot deset pogovorov s temi prijaznimi dekletimi in ženami, med njimi pa so predstavile tudi tri naše sodelavke.

Prva je bila **Helena Kavčič** iz Vrhnike, pa zatem **Francka Pahulja** iz Ribnice in nato **Tilka Miler** iz Logatca. Seveda tudi mi ne smemo mimo tega in tako tokrat objavljamo pogovora, ki smo ju zabeležili ob srečanju s Heleno in Tilko.

Tilka ima rada trgovino in čopič

V Logatcu smo vstopili v samopostrežbo, ki ji domačini pravijo »Pod Naklom«. Tilko smo našli za blagajno. In pri tem delu ima res veliko opravka s strankami. Čez glavo je dela vsak dan in marsikomu bi ob tem tu pa tam popustili živci. Tilka vse mirno prenaša, rada spregovori besedo s tem ali onim in vedno je prijazna in nasmejana. Zato so tudi Logaške gospodinje pisale »Jani«, naj obiščejo prav njo.

Odkar je bila njena slika, pa seveda tudi pogovor z njo objavljen v »Jani«, imajo Tilko še rajši. Sama je ostala takšna, kakršno jo poznajo že vrsto let. Ustrežljiva, prijazna in nasmejana. Tudi zaradi dela, ki ga tako rada opravlja. Pa čeprav ji nekaj le ni povsem všeč.

»Prostor je premajhen,« je dejala. »V trakšni trgovini, ki je majhna za palčke, tako je pisalo v Jani, je težko delati. Mi moramo to razumeti, ljudem pa včasih ne gre v glavo, pa se prerivajo, prerekajo...«

»Tilka, predstavili smo te že predlanskim kot slikarko. Povej, si tu pa tam še odtrgaš toliko časa in primeš za čopič?«

»Slikala sem vedno rada. Če imam le čas, sedem k platnu. Lani, ko smo praznovali petindvajset letnico podjetja, sem za sodelavce v Litiji pripravila samostojno razstavo, novembra pa še v Logatcu, kjer so s svojimi deli sodelovali še drugi. Takrat je razstavo odprl Božidar Jakac.«

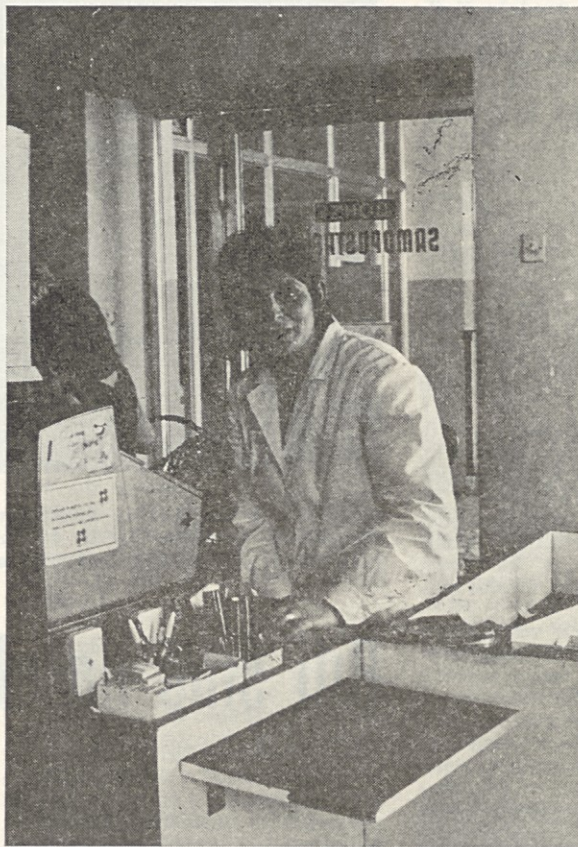
In za tem je povedala, da ima od vseh slik, teh je preko štirideset, najraje celjski grad. Veliko jih ima doma v stanovanju, mnoge pa visijo po domovih njenih znancev in prijateljev.

Dobra volja je najbolja

Tega se Helena prav zagotovo zaveda, saj je takšna prav vedno. Že od malih nog, ko se je še kot dekletce najraje igrala trgovino.

»Potem so se mi te želje uresničile,« je pripovedovala Helena. Zgovorna in vedra.

»Izučila sem se pri Mercatorju, prav tu, v samopostrežbi TOZD Hrana na Vrhniki. Rada delam vse in tako sem vzljubila tudi

Tilka Miler

delo na oddelku delikatese, kjer sem zdaj.«

Heleno so gospodinje na Vrhniki predlagale »Jani« kot najprijaznejšo prodajalko.

Sodelavke, posebno poslovdkinja, so zagotavljale, da je Helena prav res takšna, kot so zapisali v »Jani«. In dodale so, da je vsemu temu gotovo botrovalo

tudi njihovo prijateljstvo in dobri odnosi v kolektivu.

»Doma so se mi malo smejali, ko sem povedala, da so me obiskali od »Jane«; le atu se je zdelo »fejst'. Meni je nerodno, čeprav sem tega vesela. Takšna pač sem.«

Prve dni po tem, ko je bil v »Jani« objavljen intervju s He-

Helena Kavčič

leno, je bilo po Vrhniki in v trgovini veliko govoric okrog tega. Hodile so gospodinje in jo hvale, druge so spet kupovale »Jano« prav pri njih in tisti teden jo je celo zmanjkalo.

In to zaradi Helene in za Heleno.

Mile Bitenc

Priznanje za delavce TOZD Sloga

Ob praznovanju občinskega praznika v Gornji Radgoni, bilo je 15. oktobra, so v kolektivu TOZD »Sloga« podelili priznanja in nagrade svojim jubilarantom in najboljšim učencem.

S svečano sejo delavskega sveta in vodstva družbeno političnih organizacij so v TOZD »Sloga« sredi oktobra počastili sodelavce, ki so v podjetju nepretrgoma zaposleni že deset ali celo dvajset let. Obenem so nagradili tudi svoje najboljše učence; tiste, ki so končali letnik ali šolo z najmanj prav dobrim uspehom.

Na svečanosti, bila je v Apačah, je spregovoril predsednik delavskega sveta **Jože Lebar** in poudaril, naj bodo podobna srečanja odslej tradicionalna in vedno v času praznovanja občinskega praznika. Ob tej priložnosti naj bi podelili tudi priznanja in nagrade jubilarantom in najboljšim učencem.

Tokrat so nagrade za dvajset letno zvestobo podjetju prejeli **Alojzija Cigut** in **Franc Puklavec**, za deset letnico pa **Janez Dokl**, **Helena Kocjan**, **Janko Klemenčič**, **Jože Lebar**, **Nežika Potočnik** in **Anton Osojnik**.

Nagrajeni pa so bili tudi učenci, ki so končali razred ali šolo

z odličnim ali prav dobrim uspehom. Odličnjaka sta **Milica Duh** in **Alojz Steiner**, za prav dober uspeh pa so bili nagrajeni **Irena Vučko**, **Eva Fekonja**, **Franc Škrlec**, **Marija Vohar**, **Drago Jaušovec**, **Natalija Avgustin** in **Milena**

Dibelčar. Nagrajen je bil tudi aranžer **Vlado Novak**.

Nagrajencem sta med drugimi čestitala tudi direktor TOZD, tovariš **Konrad Kovačič** in **Budimir Gašević**, vodja splošno kadrovskega sektorja in poudarila, da so omenjeni sodelavci v preteklih letih vložili veliko truda in naporov v svoje delo.

Mile Bitenc

Končno je v »TMI« prispela:

Oprema za konzervni oddelek

Pisali smo že, da v proizvodnji »TMI« že letos načrtujejo nekatere novosti. Mimo tega, da pripravljajo oddelek za predelavo konjskega mesa, pa tečejo tudi priprave za proizvodnjo konzerv.

Pred kratkim je končno prispe-la potrebna oprema za konzervni oddelek, kar obenem tudi predstavlja del izpolnitve stabilizacijskega programa v TOZD. Z do-

bavo potrebnih strojev bodo v TMI lahko že letos izpolnili svoje načrte. Na tržišče bodo poslali Mercatorjevo jetrno pašteto in mesni zajtrk.

Za delo pri konzerviranju mesa pa je potreben tudi ustrezni kader, ki ga pripravljajo s pomočjo beograjskega inštituta za tehnologijo mesa.

Samopostrežba v Zalogu

POZNATE PIONIRSKO KNJIŽNICO?

Starši ste danes najbrž vsi po vrsti prezaposleni. Zato boste gotovo z veseljem pozdravili kulturno ustanovo, ki vam pri vzgoji vaših otrok lahko zanesljivo priskoči na pomoč vsaj kar zadeva področje »mladina in knjiga«. Uvajanje mladine v svet knjig, zbujanje veselja do knjig, spodbujanje k branju, pestra in bogata knjižna zaloga, pomoč pri izbiranju starosti primernih leposlovnih in informativnih knjig itd., so samo nekatera od strokovnih prizadevanj PIONIRSKE KNJIŽNICE, ki deluje sredi Ljubljane, v Komenskega ulici 9. Pionirska knjižnica je edina javna splošno izobraževalna knjižnica v Ljubljani, ki je namenjena izključno mladini. Svoje delo usmerja med *predšolske* otroke, med *osemletkarje* in med *mladotletnike*.

Predvsem *predšolskim* otrokom je na voljo PRAVLJIČNA SOBA. V njej si mali obiskovalci lahko ogledujejo pestro zalogo najlepših slikanic z vsega sveta v originalih. V Pravljični sobi so tudi Ure pravljic za otroke od 5. leta naprej, ki radi poslušajo pravljicne zgodbe. Ure pravljic pripravljajo in vodijo za to delo posebe usposobljene knjižničarke.

Predšolskim otrokom in *osemletkarjem* je po svoji knjižni zalogi namenjen ODDELEK ZA MLADINO DO 14. LETA z izposojevalnico in čitalniškim prostorom. Otroci v predbralni starosti obiskujejo ta oddelek običajno v spremstvu staršev ali varuhov. Le-ti si knjige, ki si jih otrok želi поблиže spoznati, bodisi izposodijo domov, lahko pa jih malčku prebirajo že kar v knjižnici, v Mali čitalnici. V njej najdetta otrok in njegov varuh prijeten prostor in možnost za nemotene skupne »sprehode« po pisanih straneh dobrih mladinskih knjig. Osemletkarjem so v tem oddelku na voljo vse knjige za obvezno branje, za bralno značko in druga knjižna tekmovanja, obenem pa še bogat izbor drugih, starosti ustreznih leposlovnih in informativnih knjig ter revijalni tisk za otroke.

ODDELEK ZA MLADINO OD 14. LETA si s svojo že zahtevnejšo knjižno zalogo prizadeva slediti in hkrati tudi zadostiti različnim interesom *mladostnikov*, kadar le-ti potrebujejo dobro leposlovno knjigo, zanimiva sodobna poljudna znanstvena dela, aktualno informacijo iz časnikov in revij ter drugo gradivo o najrazličnejših temah, ki zanimajo mladostnika v prostem času ali v zvezi z delom v šoli.

Vsi našteti oddelki so v stavbi Pionirske knjižnice razporejeni tako, da mlajši in najmlajši obiskovalci ne morejo »motiti« mladostnikov, le-ti pa, po drugi strani, predšolskim otrokom in osemletkarjem tudi ne kratijo prijetne zavesti, da je Pionirska knjižnica predvsem »njihova« knjižnica.

Oddelek za mladino od 14. leta je odprt vsak dan od 11. do 19.30 ure. Ob sobotah od 8. do 13. ure.

Oddelek za mladino od 14. leta naprej pa je odprt vsak dan od 8. do 19.30 ure. Ob sobotah od 8. do 13. ure.

Članarina je 5 din. Izposojnine ni.

(Prispevek smo objavili na prošnjo Pionirske knjižnice).

Zadovoljne so se postavile pred fotoaparat: delavke v samopostrežbi TOZD Grmada v Zalogu

Pred kratkim je TOZD »Grmada« odprla prenovljeno prodajalno v Zalogu pri Ljubljani. Iz nekdanje pretesne, zastarele klasične prodajalne z živili so napravili sodobno samopostrežno trgovino.

Dobra dva meseca so trajala prenovitvena dela, vendar kupci, ki so bili vajeni zahajati v to prodajalno, niso ostali prikrajšani. Poudariti je potrebno, da se je kolektiv prodajalne tudi v tem

času izredno izkazal, saj so stranke postregli z veseljem kar v garaži za trgovino.

Zato so zdaj toliko bolj zadovoljni. Samopostrežba je res lepo urejena in ustrezno opremljena. Tako lahko ponudijo še večjo izbiro živilskega blaga, galanterije, na voljo pa so tudi nekateri tehnični pripomočki.

Posebej so uredili pult s klasič-

no strežbo; za delikateso in kruh, pa tudi za sadje in zelenjavo.

Nova preurejena prodajalna pa je tudi večja, saj so z adaptacijo pridobili več kot 30 kvadratnih metrov prodajnega prostora. Projekte za preureditev je pripravila naša TOZD »Investa«, adaptacijska dela pa so veljala blizu 500.000 dinarjev.

Mile Bitenc

Gospodinje, ki so prišle nakupovat v preurejeno prodajalno, kar verjeti niso mogle očem; samopostrežba ponudi res veliko izbiro blaga.

Kot izložbeno okno

Prav res, tako bi lahko poimenovali sicer majhno prodajalno sadja in zelenjave. Že od daleč te nekaj kar vabi vanjo; morda vedno lepo urejena izložba, ki ponuja nekaj več kot v kateri koli drugi podobni prodajalni. Ali pa prijaznost in nasmeh deklet za pultom.

Naj bo karkoli že, prodajalna je vedno polna. Pet, morda šest ljudi je pred pultom, pa je že pravi dren. Polna je ob vsakem času, od jutra, do večera.

Velikokrat sem že slišal, da tamkaj ponudijo tudi tisto, kar bi drugod z lučjo težko našel. In to je seveda ljudem všeč; pa prihajajo v nakup ne samo iz okoliških domov, marveč tudi od daleč.

»Vsak dan vsega blaga ni na razpolago,« mi je ob obisku pripovedovala Marija Gašperšič, poslovodja. »Veste, da je sadje in zelenjava blago, ki danes je, jutri ga ni. Tako si torej primoran blago kupovati v večjih količinah, ne samo od danes do jutri. Vendar več kot za teden dni naprej ne nabavljam; predvsem je temu kriv mnogo premajhen skladiščni prostor, pa tudi prodajalna sama je premajhna.«

Poslovodkinja Marija vsako jutro že navsezgodaj obišče ljubljanske grosiste s sadjem in zelenjavo in izbira; danes mandarine in ananas, drugič banane pa

limone, pa razno zelenjavo. Svoje delo je tako zelo vzljubila, da iz te prodajalne ne bi odšla za nič na svetu; tu je že celih sedemnajst let.

»Vendar naj povem,« je nadaljevala, »da je prav delo v takšni trgovini precej težko in zelo zahtevno. Od prodajalcev zahteva veliko več znanja kot v nekaterih drugih prodajalnah. Skoraj iz dneva v dan se spreminjajo cene, marže so zelo različne; delo je tudi težko in naporno, še posebej za ženske.«

Podatki pričajo, da je temu res tako. Prometa je veliko, mesečno povprečno za 400.000 dinarjev; mesečno obračanje zalog je skoraj štirikratno. To pa je za tako majhno prodajalno in le pet zaposlenih res veliko.

Morda še nekaj, kar vleče v to prodajalno. Tu lahko dobiš marsikaj tudi »na vago«; od raznih vrst fižola, do suhega graha, leče in rozin, pa lešnikov, mandeljnov in orehov. Vse tisto, kar nam druge prodajalne ponujajo že tovarniško pakirano.

Sadja in zelenjave prodajo največ, obenem pa ponudijo tudi razno konzervirano sadje in zelenjavo. Izbiro blaga dopolnjujejo tudi razne brezalkoholne in alkoholne pijače.

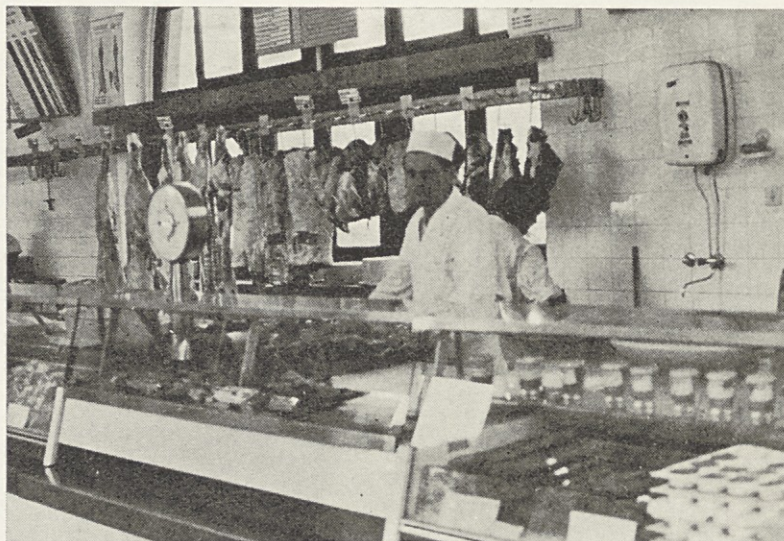
Cas nakupa ozimnice je sicer mimo, vendar me je vseeno za-

nimalo, kako so pri njih uspeli zadovoljiti potrošnike. Povedali so, da je bilo na voljo dovolj jabolč in čebule, ki pa je bila letos izredno slabe kakovosti. Krompir, ki predstavlja glavno hrano, se je na njihovih prodajnih policah le bolj malokrat našel in vseskozi je bilo čutiti pomanjkanje. Tudi zdaj je še tako, saj ga že dobra dva meseca nimajo na zalogi.

Vrzel bo skušal odpraviti uvoženi krompir...

In ob koncu še nekaj: v letnih mesecih postavijo stojnico tudi pred trgovino. Kot pravi poslovodkinja Marija, je takšen način prodaje zelo uspešen in pritegne k nakupu veliko več ljudi; na takšen način so v enem samem dnevu prodali tudi že več kot štiri tone banan.

Mile Bitenc

V mesnici na živilskem trgu v Ljubljani je moč dobiti vsak hip kakovostno in sveže meso vseh vrst

Zrezki cenejši?

Večkrat smo že zasledili v dnevnem časopisju sestavke, ki govore o pocenitvah svežega mesa v AP Vojvodini in SR Srbiji. Se morda tudi pri nas obetajo nižje cene mesa? Povprašali smo v TOZD »TMI«, kako je s tem in dobili naslednji odgovor.

»Povsod po Jugoslaviji trenutno veljajo enotne garantirane cene za goveda in prašiče. Torej so minimalne odkupne cene uradne enake za vse klavnice v Jugoslaviji in seveda tudi v Sloveniji. Mi smo cene mesa v SR Srbiji temeljito analizirali in pri tem ugotovili, da se nekatera podjetja niso ravnala po pravilih za izračun cen mesa brez kosti. Za primerjavo naj navedemo, da je bila v Beogradu cena za kilogram junečjega mesa brez kosti (stegno) 59,50 dinarja, medtem ko je bilo treba v Ljubljani odšteti za meso enake kakovosti le 50,30 dinarjev.

Kasneje so ta podjetja z veliko reklame znižala cene mesu za 6 dinarjev pri kilogramu, vendar je maloprodajna cena še danes višja kar za tri dinarje, kot denimo, v Ljubljani.

Poudariti je treba, da so naše kalkulacije točno vezane na odredbo Zavoda SRS za cene; v teh kalkulacijah nimamo priznane niti najmanjše akumulacije, niti drugega predvidenega dohodka. Vse kalkulacije maloprodajnih cen za sveže meso so obračunane z izhodiščno ceno maksimalnih odkupnih cen fco prodajalec. V dobi, ko se odkupne cene dvigajo, gre vsak takšen dvig v našo škodo. Maloprodajne cene so maksimalne, prav tako pa tudi vse bonifikacije, ki jih moramo priznati trgovskim organizacijam za nadaljnjo prodajo.«

Torej kot vidimo, je mesno predelovalna industrija v dokaj težki situaciji, saj gre pri njihovem delu upoštevati kupe raznih predpisov. Torej to pomeni, da zaen-

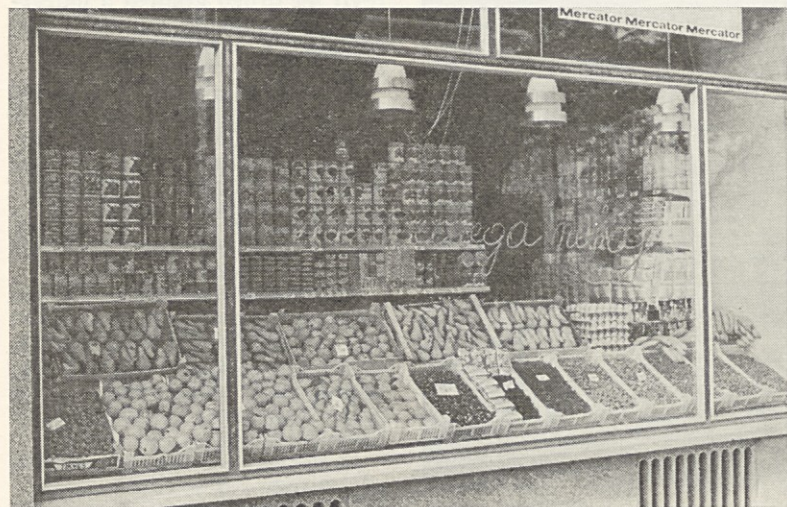
krat ni moč pričakovati nižjih cen svežemu mesu?

»Znižanje cen svežemu mesu bi bilo mogoče le v primeru, ko bi se začelo reševanje proizvodnje mesa že od vzreje same pa do vzrejenega pisanca za zakol.

Nižja cena primarne proizvodnje s tem, da se poceni hrana (seno, kornuza in drugo) je garant, da bi moglo priti do znižanja maloprodajnih cen svežega mesa,« so še poudarili v TOZD »TMI«.

Poslovodkinja Marija Gašperšič (prva z leve) in njene sodelavke

Ni kaj reči; lepo urejena izložba vabi v prodajalno

— Nezaslišano! Bencin se bo podražil.

— Ne sekiraj se, saj nimaš avtomobila!

— Imam pa vžigalnik na bencin.

● V TOVARNI MESNIH IZDELKOV so pripravili prvo številko svojih internih obvestil, ki je izšla ob Dnevu republike. Na pobudo družbeno političnih organizacij v TOZD naj bi takšna obvestila izhajala občasno in kolektiv obveščala o finančnem, tehniškem in prodajnem stanju v delovni organizaciji.

● Z DEGUSTACIJO KAVE na Vrhniki in okolici je v začetku novembra »Emba« pričela izpolnjevati obvezo, ki jo je dala na razširjenem kolegiju v Ptuj. Poskušnja »Mercator« kave, ki jo pripravlja »Emba«, je bila v naslednjih dneh tudi v nekaterih bifejih v Ljubljani. Kako so degustacije uspele in kako so kakovost kave ocenili potrošniki, bomo zapisali v naslednji številki Mercatorja.

● VEDNO DOBRO OBISKAN je bife TOZD »Grmada« na Titovi 89 v Ljubljani. Razen običajnih pijač in kave tu postrežejo tudi s toplimi malicami. Kuharica ima že od zgodnjih jutranjih ur naprej dovolj dela, saj pripravlja kar nekaj vrst hrane. Obiskovalci so zadovoljni, saj lahko za malo denarja dobe okusno malico.

Če v avtomat vržete 10 dinarjev, vam kladivo razbije vsako zaželeno ploščo.

● PRED DNEVI SMO v aranžerski delavnici pogledali, kaj pripravljajo za novoletno dekoracijo. Z veseljem lahko zapišemo, da se bo izpolnila obljuba, dana ob začetku leta. Naše prodajalne bodo letos res lepo okrašene; polne bodo tistega novoletnega blišča, ki smo ga pogrešali že nekaj let. To nam potrjujejo kupi snežink, pa cele gore raznobarnih krogel, jelk, napisov...

● KOT DA BI SE ŠLI SKRIVALNICE, tako izgleda v nekaterih samopostrežnih prodajalnah. Kupiš, denimo topljeni sirček, pa niti ne veš, kakšnega okusa je. Zakaj, se čudite? Nalepka s ceno je prav tam, kjer je napisano ime in vsebina izdelka. Pa žal to ni le pri sirčku.

● NA NOVOLETNEM SEJMU, ki bo od 16. do 26. decembra v Kranju, bo spet sodelovala TOZD »Preskrba« iz Trziča. Računajo, da bodo tokrat mimo pohištva in bele tehnike ponudili tudi tekstilne izdelke, smučarsko opremo in darilne pakete za dedka Mraza.

● V VSEH NAŠIH PRODAJALNAH z živilskim blagom smo pripravili reklamno prodajo, ki bo trajala vse tja do novega leta. V tem času nudimo potrošnikom po ugodnejših, nižjih cenah razne pijače, čokolado, pecivo in konzerve. Da so cene nižje, gre zasluga tako proizvajalcem, kot tudi trgovini.

● ZELO DEJAVEN JE tržiški sindikat. Tako so v zadnjem času že obravnavali osnutek sindikalne liste za prihodnje leto, sodelovali so tudi v raznih športnih srečanjih. Pravkar pa se pripravljajo na občinsko prvenstvo v kegljanju, koder bodo sodelovali z žensko in moško ekipo.

● MIKI MUSTER SPET RIŠE za nas. Kot obljublja, bo novi, 20 sekundni film na sporedu naše televizije še pred Novim letom. Kajpak bo tema filma spet kava in iz risanke bomo lahko videli, kako kava »Mercator« pomiri v vsakem primeru. Film bo posnet v barvah.

Zbral in zapisal:
Mile Bitenc

Z idrijske strani

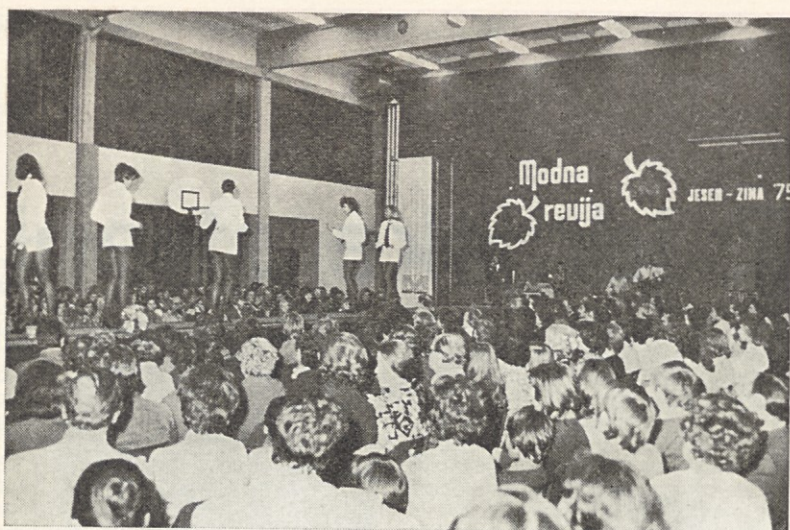
Franc Granda je doma iz Plužnje. V otaležko trgovino se pripelje kar z mopedom in košem, da se založi za nekaj časa.

Francka Jereb in Nada Peternel sta zaposleni v prodajalni Otalež nad Idrijo. V trgovini je vsega po malem in nudi najnujnejše stvari krajanom petih hribovskih vasi. Po večje nakupe pa se odpravijo kar v dolino, v Idrijo.

Taka gneča je v prodajalni v Spodnji Idriji vsakdanja. Po končanem pouku se vanjo vsuje gruča šolarjev. Prodajalna je velika in nudi prehrabno blago, gospodinjske potrebščine, galanterijo. Mesečni promet se giblje okoli 200.000 din.

V novi športni dvorani Mladika je Panonija organizirala že tradicionalno modno revijo. Take prireditve so v Ptuj spomladi in jeseni. Potrošniku prikažemo novosti iz prodajaln, obenem pa nudimo nekaj zabave. Pri organiziranju modnih revij uspešno sodelujemo s proizvajalci. Prikupne manekenke iz Maribora so pred 700 gledalci zelo učinkovito pričele revijo v belih srajcah Labod-Delta iz Ptuja in kravatah proizvodnje Vnuk.

Zanimivosti iz Panonije v sliki in besedi

Jubilejne nagrade in priznanja za 10-letno delo v Panoniji so dobili: Viktor Lazar, Lizika Merc, Ivanka Mušič, Franc Zadravec, Bogo Jakomini, Tončka Horvat, Viktor Valentin, Jože Forštnarič, Anton Geč, Slavko Kolar, Ivo Hohnec, Jože Murko in Jože Vaupotič

Člani delavskega sveta, sveta za medsebojna razmerja v združenem delu, člani sveta za obravnavo kršitev delovnih obveznosti, predsedniki komisij in odborov, predsedniki sindikalnih in mladinskih organizacij ter člani širšega kolegija iz TOZD Panonija Ptuj, so bili ob koncu svojega mandata na strokovni ekskurziji v Beogradu. Tam so si ogledali veleblagovnico Mercator in Beograjkanko in seveda znamenitosti Beograda. Obiskali so tudi Kragujevac, Arandjelovac in Oplenac. Dvodnevne strokovne ekskurzije, ki jo je dobro organiziral Turist agent Maribor, se je udeležilo 45 delavcev. Večina udeležencev je prvič potovala z avionom in bila prvič v Beogradu. Skupinski posnetek je iz Kragujevca ob ogedu spominskega pokopališča.

Priznanje in nagrade za 20-letno delo v Panoniji so v letu 1975 prejeli: Slavica Kračun, poslovodkinja prodajalne Oblačila, Marica Frank, knjigovodja za primerjavo prodajaln, Ivan Kumer, šofer, Jože Vidovič, poslovodja prodajalne Lovrenc na Dravskem polju in Viktor Žerak, poslovodja prodajalne Zetale

Leningrad - mesto na obalah rek in kanalov

Letalo se je polagoma spuščalo. Pod nami je valovilo morje luči velemesta, katerega gostje bomo štiri dni. Ze se kolesa dotaknejo tal in naš dveinpolurni let se je srečno končal. Smo na sovjetskih tleh.

Letališka stavba je podobna vsem drugim po svetu. Prav ta-

ko tudi carinski pregledi. Sem pa tja koga temeljiteje pregledajo.

Na carini smo kar hitro opravili in posedli smo v avtobuse, ki so nas odpeljali proti hotelu. Do mesta je 27 kilometrov. Prijazna domačinka, vodička Ljudmila, nam že v lepi srbohrvaščini pripoveduje podatke o Leningradu.

Ponujamo vam...

V galanterijskem oddelku naše TOZD »Grosist« imajo na zalogi večje količine britvic in toaletnega mila iz uvoza.

Tako ponujajo kar dve vrsti britvic in toaletno milo; vse to je uvozil naš zunanji trgovinski sektor.

Pravijo, da so britvice »POLSILVER« in »WILKINSON« odlične kakovosti in prav nič ne zaostajajo za toliko reklamiranimi britvicami »MEN SILVER«. Cene so zelo ugodne, saj je za prve treba odšteti le 1,05 dinarjev, za »Wilkinson« pa 1,10 dinarjev.

Toaletno milo »RIVIERA«, ki je prav tako iz lastnega uvoza, je prijetnega vonja in lično embalirano, ugodna pa je tudi cena. Za kos mila »Riviera« je treba plačati samo 1,70 dinarjev.

Morda naj poudarimo še to, da so vse navedene cene gro-sistične; torej brez všteti davkov in marž.

Mile Bitenc

To je ena izmed 1050 dvoran galerije Ermitaž v Leningradu. V njej so razstavljene slike nizozemskih mojstrov XVII. stoletja.

Nastanili smo se v najboljšem hotelu, ki nosi ime po samem mestu. Hotel Leningrad stoji ob obali reke Neve in ravno nasproti je zasidrana legendarna križarka Avrora.

MESEČNI ZASLUŽEK ZA KAVBOJKE

Hotel je ogrožen in zaseden. Prevladujejo udobne dvoposteljne sobe s kopalnico. Po hodnikih in dvigalih srečujemo turiste vseh narodnosti: Angleže, Američane, Skandinavce, Italijane, Madžare, Čehe, Japonce in druge.

V hotelu cvete nedovoljena trgovina. Sobarice in uslužbenci hotela nas dobesedno nadlegujejo za hola-hop nogavice, nylon kombinize, škornje, dežnike in še kaj. Ponujajo visoke cene. Povpraševanje je tudi po kavbojkah, za katere bi žrtvovali celoten mesečni zaslužek. Katere žabe, srajca in morda še kombineza se zatem znajdejo v posodi za odpadke in romajo kdo ve kam naprej v prodajo. Mi pa si s prisluženimi rublji gasimo žejo v hotelskem bifeju.

TRINAJSTA PLAČA LE NAJPRIDNEJŠIM

Prvi dan smo si v dopoldanskih urah ogledali najstarejšo in največjo blagovnico v mestu Gostini dvor. Dvajset pa se nas je udeležilo pogovora z generalnim direktorjem hiše.

Blagovnica je bila zgrajena že leta 1776. Stoji na Nevskem prospektu, ki je glavna ulica Leningrada. Vse do leta 1950 je bilo v stavbi nekaj malih trgovin, ki so pripadale različnim organizacijam. Leta 1954 so zgradbo rekonstruirali in v njej pridobili 21.000 kvadratnih metrov prodajne in prav toliko skladiščne površine, ki je sedaj pod streho enega kolektiva.

Letni promet blagovnice znaša 290 milijonov rubljev. Zaposluje 3400 delavcev, od tega 1500 prodajalcev in 600 ljudi v administraciji. Med zaposlenimi je največ mladih do 30 let, ki jih je kar dve tretjini. V kolektivu je kar 90 % žensk. Izobraževanju

posvečajo veliko pozornost. Osemsto zaposlenih ima visoko ali srednjo šolo, 400 pa se izredno šola na srednji šoli, ki je v isti zgradbi. Srednja šola traja tri polna leta.

Pri nagrajevanju so važni činitelji: kvalifikacija, delovna doba in uspešnost dela. Ob koncu leta prejemo le najboljši delavci premije, ali kot temu pravijo trinajsto plačo. Povprečna mesečna plača je 114 rubljev.

Blagovnica je odprta od 9. ure dopoldne do devetih zvečer. Tak delovnik imajo tudi ob sobotah. V trgovini se je že uveljavil 42 urni tedenski delovnik, tako da ima vsak delavec v tednu prost poleg nedelje še en dan.

Sektorji in oddelki med seboj tekmujejo v delu. Vsake tri mesece pregledajo in objavijo rezultate socialističnega tekmovanja. S sredstvi upravlja generalni direktor in njegovi trije pomočniki, direktor komercialne, direktor za kadre in direktor. Podjetje ima tri sklade in sicer: materialni sklad, sklad stimulacije in sklad za razvoj. Upravljanje je administrativno. Odgovornost po oddelkih je brigadna.

Cene blaga so centralizirane in jih določa ministrstvo za trgovino.

Za investicije namenja podjetje 15 % čistega dohodka, povprečna razlika v ceni pa znaša 6 %. Nabava blaga je planirana in kar 60 % blaga se kupuje na sejmih.

Sestanki so izven delovnega časa. Za informiranje delavcev so zadolženi šefi, ki ustno obveščajo delavce o odločitvah vodstva podjetja. Sistem obveščanja pa dopolnjujeta še radiofuzna postaja in obvestila na oglasnih deskah.

POCENI POČITNICE IN OTROŠKO VARSTVO

Delavcem pripada največ do 28 dni letnega dopusta, ki ga večinoma preživljajo v podjetniških počitniških naseljih. Najboljši delavci imajo počitnice zastoj. Tudi (Nadaljevanje na 14. strani)

Leningrad - mesto na obalah rek in kanalov

(Nadaljevanje s 13. strani)

di za otroke delavcev je poskrbljeno. V posebnih otroških ustanovah je letovalo kar 1500 otrok delavcev. Podjetje ima tudi svojo lastno polikliniko.

Varstvo otrok je zagotovljeno. Jasli in vrtcev je dovolj. Za plačilo 10 do 15 rubljev je malček v varnih rokah. V Sovjetski zvezi je zagotovljeno dnevno ali pa kar celotno bivanje mestnih otrok v času setve in žetve. Materinstvo je socialna funkcija. Vsaka mati ima pravico do neplačanega dopusta vse dotlej, dokler ni dojenček star eno leto. V tem času jo čaka delovno mesto in ji teče delovna doba. V času porodniškega dopusta prejema plačo v višini povprečnega mesečnega zaslužka, neodvisno od delovnega mesta žene, njenih družinskih razmer, delovne dobe in članstva v sindikatu.

Stanovanjsko vprašanje tudi v Sovjetski zvezi še ni rešeno. Stanovanj primanjkuje kljub temu, da vsak dan izgotovijo 150 novih stanovanj. V Leningradu je problem še vedno pereč, ker je bilo med vojno uničenih 33 % zgradb. Stanovanje si delavec lahko pridobi na dva načina in sicer ga lahko kupi (takih stanovanj je odrejeno število), ali pa ga dobi preko mestne skupščine. Stanovanja so večinoma majhna. Najemnina je nizka, saj za 1 m² površine, v katero pa ne vključujejo kuhinjo in sanitarij, odštejejo le 13 kopejk (1 rubelj je 100 kopejk).

NAMESTO BLAGAJN RAČUNALA S KROGLICAMI

Blagovnica Gostini dvor zavzema velike površine, kar 21.000 m². Pri obnovitvi zgradbe so ohranili vse nekdanje značilnosti, zato so prostori nefunkcionalni, nehigienski, brez prezračevalnih naprav. O sodobni opremitvi trgovine ne moremo govoriti. Vse je še zelo primitivno, od samih prodajnih pultov do plačilnih mest, kjer računajo na računalna s kroglicami.

Izbira blaga, ki je slabe kvalitete, je skromna. Oblačila so razmeroma draga. Tako, na primer, moraš za zastarelo moško suknjo odšteti kar 140 rubljev. O izbiri smo se lahko prepričali le na oddelku pokrival, ki so v Rusiji zelo popularna. Poslovodja nam je povedal, da je razstavljenih kar

2200 kap, ki jih je več kot sto vrst.

KONZERVE V IZLOŽBAH

Tudi z izbiro v trgovinah z živili ni drugače. Blago je v nesodobni in neprivlačni embalaži. Kot dekor za izložbe služijo kupi konzerv. Samopostrežba se uveljavlja tudi že tam. Še posebno skromne so trgovine s sadjem in zelenjavo, ki premorejo le krompir, zelje v glavah, jabolka in hruške slabe kvalitete, zelene banane, korenje in konzerve. V mesnicah je vse meso že zrezano v rezke. Naletela sem tudi na nenavadno prodajo mesa na ulici. V lesenih platojih so bile naložene panirane ribe in goveji zrezki, ki so hitro pošli, saj je bila gneča na pločniku kar velika.

Toliko o trgovini, ki kupcu nudi malo. Vrste v njih so vsakdanji pojav, še posebno v primerih, ko se v prodaji pojavi blago, ki ga že dalj časa ni bilo na prodajnih mestih. Videli smo dolgo vrsto ljudi, ki so morda že nekaj ur čakali na nakup zaves, ki so jih tisti dan prejeli v trgovini.

DVIGANJE MOSTOV

Rojstni dan Leningrada sega v leto 1703, ko so zgradili Petropavlovsko cerkev, ki leži v osrčju mesta. Glavna cerkev ima visok pozlačen zvonik, ki sega 122,50 metrov visoko in je najvišja točka mesta. Mesto je nosilo več imen: Peterburg, Petrograd in sedaj Leningrad. Nekaj časa je bilo prestolnica Rusije.

Mesto imenujejo tudi severne Benetke, ker leži na 50 otokih. Skozenj teče 68 rek in kanalov. V samem mestu in okolici je 624 mostov. Enaindvajset je premikajočih, ki se zjutraj med eno in drugo uro dvignejo, da omogočijo prostor za plovbo tudi čez-oceanskim ladjam. Največja reka je Neva, ki je ponekod široka cel kilometer. Mesto ima le dva metra nadmorske višine.

MESTO HEROJ

Leningrad je večkrat zapisan v zgodovini. Posebno herojstvo je pokazal v času oktobrske revolucije in v času druge svetovne vojne. Na ta dogodke spominjata dva velika spomenika: križarka Av-

rora, iz katere so odjeknili prvi strelj oktobrske revolucije in Piskarjevsko spominsko pokopališče, kjer so pokopane žrtve leningrajske blokade med drugo svetovno vojno. Nemci so mesto obkoljevali 900 dni. Uničili so skladišča hrane in ljudje so umirali od lakote in nalezljivih bolezni. Hrana je ilegalno prihajala le preko Baltika, vendar v majhnih količinah. V teh težkih dneh je v mestu umrlo okoli milijon ljudi. Leta 1960 so v spomin žrtvam postavili spomenik in uredili čudovito pokopališče na 26 hektarjih zemljišča.

Ob vstopu na pokopališče gori večni ogenj, pred katerim smo se z enominutnim molkom tudi mi poklonili spomenu umrlih. Iz zvočnikov so odmevali zvoki žalostinke, drobne krizanteme pa so krasile nagrobne plošče, verz na plošči spomenika: »Nič in Nihče ne bo pozabljen« pa opozarja na tragedijo, ki ne bo šla nikoli v pozabo.

OHRANJENA PRETEKLOST

Leningrad je čudovito lepo mesto, v njem prebiva 4,5 milijona ljudi. Široke ulice, številni parki in nasadi mu dajejo, poleg zanimivih stavb, še poseben čar. Zgradbe iz preteklosti so dobro ohranjene in vzdrževane, saj za njihovo varstvo namenjajo velika sredstva. V novih predelih mesta se visoko dvigujejo stolpnice in bloki. Naselja so urejena, negovane zelenice in nasadi poživljajo monotonost betona.

V mestu je veliko cerkva. Mnoge med njimi so preurejene v muzeje, nekatere še restavrirajo, aktivnih pa je le 19. Najmogočnejša med njimi je stolnica sv. Izaka, ki so jo začeli graditi leta 1818. Gradili so jo 40 let, pri delih pa je sodelovalo 500.000 ljudi. Pri gradnji so uporabili 40 vrst marmora in 600 kg zlata. Občudovali smo vrata, ki tehtajo kar 20 ton in imajo 42 m² površine in sliko, ki meri 650 m². V cerkvi so tudi grobnice ruskih cesarjev in cesaric. Leta 1931 so v njej izvedli prvi poskus, ki dokazuje, da se zemlja vrti. Eksperiment demonstrirajo še danes.

ERMITAŽ ZAKLADNICA SVETOVNE LIKOVNE UMETNOSTI

To je edinstvena galerija, ki zavzema prostor v petih zgradbah. Dvorane povezuje 20.000 vrat in 117 stopnišč, v njej je 1050 dvoran. Dnevno jo obišče 20.000 ljudi. V njej so razstavljena platna in skulpture najboljših slikarjev in kiparjev sveta, vseh dob. Videli smo dela Rembranta, Tiziana, Leonarda da Vicija, Van Dyika, Rubensa in drugih. Razstavljenih je 2,5 milijona eksponatov, za katere bi potrebovali 11 let, če bi hoteli vsak dan osem ur ogledovati slike in se pred vsako ustaviti le eno minuto. Vseh umetnin ne morejo razstaviti natenkrat, zato jih menjavajo pa tudi izposojajo drugim galerijam po svetu.

UNIČENJE MED VOJNO

V vasi Puškinovo, ki je 25 km iz mesta, stoji čudovit dvorec iz

18. stoletja. Med vojno je bil porušen, številne umetnine pa odnešene. Sedaj dvorec obnavljajo. Restavriranje zahteva veliko denarja in časa. Tako so, na primer, obnavljali ena vrata kar polni dve leti. Od 55 dvoran in dvoranic je obnovljenih že 16, ki so prav takšne, kot so bile pred uničenjem. Okoli dvorca se razprostira 600 ha velik park in številna umetna jezera. To je prijeten rekreacijski center Leningraščanov. Nekdanji cesarji so živeli zelo razkošno. Zlata, dragega nakita in umetniških del je veliko. Občudovali smo arhitekturo zgradb. Čudovit je Petrov dvorec ob Baltiku, ki je 30 km oddaljen od mesta. Iz enaintridesetih pozlačenih skulptur so speljani vodometi, ki pa so bili tokrat že zaprti zaradi mraza.

RUSINJA JE MOČNEJŠE POSTAVE, SKROMNO OBLEČENA IN NALIČENA

Še nekoliko vtisov o ruskem človeku in njegovem življenju, kolikor sem ga v teh dneh sploh lahko spoznala. Ljudje so disciplinirani in zadržani. Na avtobusih in podzemni železnici se skorajda ne pogovarjajo med seboj. Večina ima knjigo v rokah in bere ali študira. Vele mestnega vrveža v Leningradu nismo občutili. Avtomobilskega prometa ni veliko, prav tako tudi ljudi ni dosti na ulici.

Gostinskih lokalov je malo in še ti so v hotelih ali pa so namenjeni turistom. Ena takšnih restavracij je Sadko, kjer smo tudi mi večerjali in se pozabavali ob pristni ruski narodni glasbi. Večerja je bila okusna in draga. V restavraciji smo bili večinoma turisti, bilo pa je tudi nekaj domačinov in deklet, ki so si iskale moško družbo.

Kakšna je mestna Rusinja? Oblečena je skromno in nemo derno. Še vedno se uveljavlja mini dolžina. Za kozmetiko namenja Rusinja precej, saj si večina šminka oči in usta in barva lase. Večina žensk je zaposlenih in delajo celo v poklicih, ki jih pri nas opravljajo le moški. Nič nenavadnega ni, če ženska dela v gradbeništvu, če zida, če polaga ploščice, izdeluje fasado. Upokoji se lahko pri 55 letih starosti in 20 letih delovne dobe, medtem ko moški pri 60 letih in 25 letih službe.

Dalje v prihodnji številki.

Nada Lombardo

— Milanček, ali si mi ti pokvaril škarje?

— Jaz že ne, mamica. Včeraj, ko sem z njimi rezal pločvino, so rezale še prav dobro.

Posnetek za spomin.

K A V A

V tretjem nadaljevanju sestavka KAVA pišemo o njeni geografiji. V naši TOZD Emba predelujejo predvsem brazilske kave (Santos, Minas), srednjeameriške kave (Mehika, Salvador, Guatemala, Medellin), afriške kave (Kenija, Uganda, Jima, Jimmbi, Harar) in indijsko kavo (Platantion). Letno predelajo približno 3000 ton kave.

Po izvoru delimo kavo na: južnoafriško, srednjeameriško, afriško in azijsko.

JUŽNOAMERIŠKE KAVE

Največ kave na svetu proizvaja Brazilija in sicer okrog 60 % vse svetovne proizvodnje. Največkrat nosi kava ime po izvoznih lukah in pokrajinah, kjer jo goje. Brazilske kave so navadno neoprane, zelene do jeklenomodre barve in pogosto pokrite s srebrnkasto luskinjo. Brazilske kave so dobre, vendar ne dosežejo kakovosti srednjeameriških kav, ker rastejo v nižinah. Ne moremo jih vskladiščiti za dolgo časa, ker olesenijo. Brazilskih kav je okoli 200 vrst, od katerih so najbolj znane:

SANTOS, ki je najboljša vrsta brazilske kave. Imenuje se po izvoznem pristanišču Santos. Santos kave pridobivajo v zelo različnih kakovostih in prihajajo na trg pod imeni: Santos special, extra, prima, superior, ordinary,

ali pa so označene s števkami od 1—8. Velikost zrn je različna, srednji rez je razvit, barva pa je po žetvi zelena, ki v skladiščih obledi. Boljše vrste Santos kave so odlične v mešanicah s srednjeameriški kavami. Ena od boljših vrst Santos kave je Champinás, ker uspeva v višinskih predelih.

MARAGOGYPES (maragodžip) ima debela ploščata zrna, ki so najprej zelene barve, po daljšem vskladiščenju pa postanejo sivorumeni. Kava je dobrega okusa in izredno lepa, ko je pražena. Pridelujejo jo v državi Sao Paulo, izvažajo pa preko Santosa.

RIO kava ima srednje velika ovalna zrna, rdeč rez, vonj po karbolu in se zelo dobro praži. Kava je srednje kakovosti, ker ima nekaj primesi. Označujejo jo s števkami Rio 1, Rio 2 itd. Tudi ostale vrste kave označujejo na enak način. Rio kavo izvažajo preko Rio de Janeira.

MINAS prihaja iz države Minas Geraes. Je slabša od Santos kave.

Po zunanosti je podobna Santos kavi, po okusu pa Rio kavi. Za praženje je primernejša kot Rio. Boljša Minas kava nosi ime **SUL-DEMINAS**.

BAHIA in **CEARA** kavi sta slabše kakovosti.

VICTORIA prihaja iz države Espirito Santo in se izvažajo preko pristanišča Victoria. Na trg prihaja v šestih kakovostih.

Za Brazilijo je največji svetovni proizvajalec kave Kolumbija. Kolumbijska kava je dobre kakovosti, ker uspeva v krajih, ki imajo nad 1000 m nadmorske višine. Zrna so navadno velika in lepa, imajo dober okus in prijeten vonj. V trgovino prihaja kolumbijska kava pod nazivi: **KOLUMBIJA**, **BOGOTA**, **MEDELIN** in druge.

Venezuelske kave so lahko prav tako zelo dobre kakovosti. Znane so vrste: **CARACAS**, ki se izvažajo preko La Guayara, ter **MARACAIBO** in **PUERTO CABELLO**.

SREDNJEAMERIŠKE KAVE

K srednjeameriškim kavam prištevamo kave iz srednjeameriških držav in kave iz zahodnoindijskega, to je srednjeameriškega otočja. Najpomembnejša proizvajalca te skupine sta Guatemala in Salvador.

Guatemala prideluje kavo zelo dobre kakovosti. Zrna so lepa in velika, zelene do temnomodre barve. Višinska Guatemala kava ima blag okus in prijeten vonj in se enakomerno praži. Uporablja se kot osnovna kava za naj-

PORTORICO kava pa je večinom prana in debelih zrn. **HAITI** kava je tudi precej velika in zelo modrikaste barve. **MARTINIQUE** je modrosive barve in odlične kakovosti.

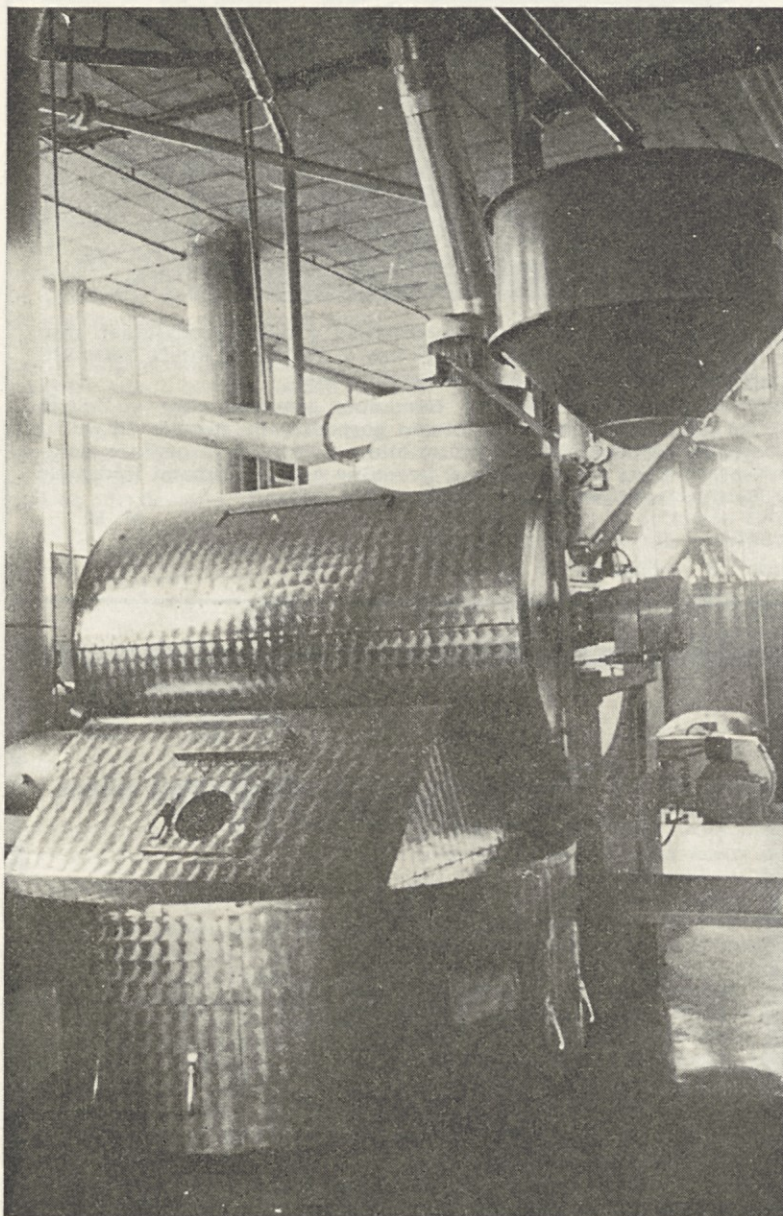
AFRIŠKE KAVE

Afriška kava je po kakovosti slabša od ameriške, čeprav je ravno v Etiopiji domovina kave. V Afriki pridelujejo kavo v Etiopiji, od koder prihaja kava zelo različne kakovosti. Nekatere vrste so zelo podobne odlični arabski Mokka kavi. Največ kave pridelujejo v Zahodni Afriki. Znane vrste afriške kave so še: **KONGO**, **UGANDA**, **KENIJA**, **NAIROBI**, **KILIMANDSCHARO**, **ANGOLA**, **LIBERIJA**.

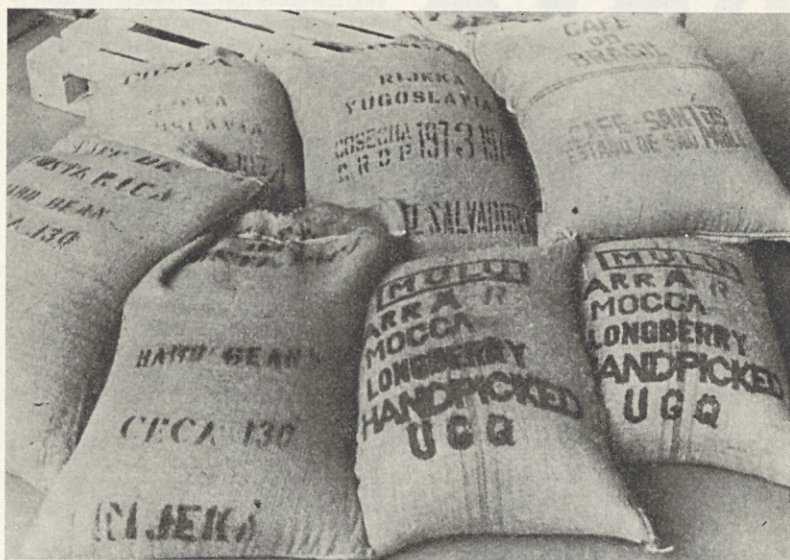
AZIJSKE KAVE

Arabska kava ima majhna, si-vozelena zrna prijetnega vonja po čaju. Prihaja iz Jemena in spada med najboljše vrste kave na svetu. Pridelek je razmeroma majhen in še to večinom potrošijo v Perziji, Arabiji in Egiptu. Zaradi tega ta kava redko prihaja na evropski trg. Najboljša arabska kava je **MOCCA** kava, ki uspeva v okolici istoimenskega kraja v Jemenu.

Indonezija je največja pridelovalka kave v Aziji, kjer uspeva največ kave na Javi. **JAVA** kava ima večja podolgovata zrna rumenorjave barve. Znane vrste kave so: **BATAVJA**, **CHERIBON**, **SAMARANG**, **SURABAJA**. Te

Sodobni pražilec kave v TOZD Emba

Kava, ki jo predeluje TOZD Emba, prihaja iz Brazilije, srednjeameriških držav, Afrike in Indije

finejše mešanice. Najboljši sta **COBAN** kava in **VERAPAZ**. Kavo standardnega tipa imenujejo **Prima** oprana Guatemala, slabša pa **Dobro** oprana Guatemala.

SALVADOR kava prihaja na tržišče oprana. Navadno je Salvador kava slabša od Guatemale.

COSTARICA kava je znana zlasti po skrbni izbiri in fini kakovosti. Najfinejša Costarica kava spada med najboljše kave na svetu. Ima zavrt rez, zrna so jekleno siva do temnomodra, od-porna in težka.

Mehika goji dobro višinsko kavo, ki ima navadno velika zelenkastomodra zrna s široko in svetlo zarezo. Znane so vrste: **VERA CRUZ** (to je tudi izvozna luka), **ORIZABA** in **TEPIC**.

Skoraj na vseh zahodnoindijskih otokih pridelujejo kavo, vendar v manjših količinah. Za svetovni trg pridejo v poštev: **KUBA** kava, ki je rumenozelene barve,

kave spadajo med najboljše. Na holandski trg je prihajala ta kava pod nazivi: extra zelena, fina zelena, dobra zelena, odprta zelena idr.

Pod imenom Java kava se navadno prodajajo tudi kave iz Sumatre, Bornes in Celebesa. Na Celebesu pa uspeva v svetu zelo znana **MENADO** kava, ki ima velika in rjavkasta zrna.

CEYLON kava je zelenkaste barve in je lahko velika, srednja in drobna.

Indijske kave pridobivajo na plantažah ali pa jih pridelujejo domačini. Kava je rumenozelene barve. Znane vrste so: **MYSORE**, **MALABAR**, **NILGERI** in **MANGALOR**. Zadnja nosi ime po glavnem tržišču s kavo v prednji Indiji. Slabša vrsta kave je **ROBUSTA**.

Na Filipinih so velike plantaže kave. Najboljša vrsta je **MANILA**.

(Nadaljevanje na 16. strani)

Priročnik za organizatorje kulturnega življenja

V široki akciji razvijanja kulturnega življenja kot ene sestavin boja za celovito osebnost delavca-samoupravljalca je nadvse pomembna vloga osnovnih sindikalnih organizacij. Te so namreč nosilci prizadevanj za vzbujanje in negovanje kulturnih potreb zaposlenih.

PRIROČNIK ZA ORGANIZATORJE KULTURNEGA ŽIVLJENJA, ki bo v januarju prihodnjega leta izšel med izdajami Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije, s sodelovanjem Komisije za izobraževanje, znanost in kulturo pri RS ZSS, založila pa ga je ČZP Delavska enotnost, želi pomagati tako imenovanim organizatorjem kulturnega življenja v delovnih kolektivih, ki so si v razvitejših delovnih organizacijah že nabrali izkušnje, pa tudi začetnikom, ki morebiti še ne vedo prav, kje in kako bi se dela lotili. Namen sestavljalcev Priročnika je bil, da bi s konkretnimi napotki, z opisom možnosti za organizacijo kulturnega življenja delavcev, spodbudili k ukrepom, ki bodo omogočili zadovoljevanje obstoječih in razvijanje novih kulturnih potreb. V Pri-

ročniku so obravnavana poglavja o načinih vzbujanja in negovanja interesa za knjigo, o ureditvi delovnega in domačega življenjskega okolja, o higiensko-zdravstveni kulturi, o možnostih kulturne rekreacije, pa posebej o kulturno-umetniškem amaterskem delovanju ljudi na različnih področjih. Na poglavje o tem, kako se lahko delovne organizacije vključujejo preko manifestacij poklicnih kulturnih ustanov k kulturno dogajanje svojega širšega okolja, se navezujejo spiski kulturnih ustanov in organizacij pri nas z naslovi in telefonskimi številkami. Posebno poglavje govori o družbenih, materialnih in kadrovskih osnovah kulturnega življenja v TOZD; konkretno navaja vire in načine gospodarjenja s sredstvi, namenjenimi za kulturo ter pojasnjuje sistem organiziranosti in delovanja SIS za področje kulture. Priročniku je na koncu dodan vzorec družbenega dogovora o vsakoletni kulturni akciji v občini. V njem so navedeni tudi načini, kako je mogoče osnovnemu, strokovnemu in idejno-političnemu izobraževanju dodati komponento kulturne vzgoje.

PRIROČNIK ZA ORGANIZATORJE KULTURNEGA ŽIVLJENJA je napisan nadvse konkretno, ne omejuje se zgolj na načelna vprašanja, ampak natančno opredeljuje naloge nosilcev te organizacije, navaja načine in oblike, ne da bi hotel biti organizatorjem vzorec, ki bi jih pri njihovem delu omejeval. Zelo pomembno je tudi to, da je napisan iz naših razmer, upošteva naše domače možnosti in pa to, da nakazuje oblike kulturnega delovanja v okviru same TOZD ter v njenem širšem okolju. Priročnik bo obsegal približno 80 strani, cena zanj pa bo okrog 15 dinarjev.

Prepričani smo, da mora PRIROČNIK ZA ORGANIZATORJE KULTURNEGA ŽIVLJENJA imeti vsaka sindikalna organizacija v vsakem delovnem kolektivu, pa seveda tudi vsi člani komisij za kulturo pri vseh občinskih svetih in republiških odborih ZSS. Priročnik naročite pri ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, p. p. 313/IV, po možnosti do 20. decembra t. l.

Degustacija izdelkov Podravke

Degustacije Podravkinih izdelkov v naših prodajalnah niso novost. Večkrat so bili že pri nas v gosteh in kupce seznanili s to ali ono novostjo iz svoje proizvodnje.

Ob nedavni otvoritvi Grmadine samopostrežbe v Zalogu so številnim kupcem, predvsem gospodinjam, predstavili nekaj svojih najnovejših juh. Da so bile s pokušnjo gospodinj zadovoljne, pove tudi naslednje: prodajne police z juhami Podravke je bilo treba nenehno znova in znova zalagati.

M. B.

KAVA

(Nadaljevanje s 15. strani)

UVOZ KAVE

Pred vojno smo uvažali kavo v glavnem iz Brazilije. Leta 1939 je znašal skupni uvoz 7169 ton. Do leta 1959 smo uvažali manj kave, potem pa se je uvoz kave nenehno večal. Tako smo v letu 1969 uvozili že 39.355 ton kave, zadnja leta pa se je ta številka še povečala.

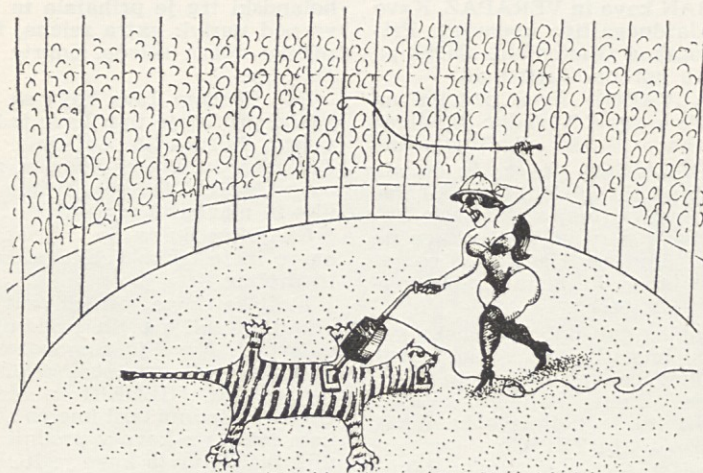
V TOZD Emba letno predelajo veliko ton kave, ki prihaja iz Brazilije, srednjeameriških držav, Afrike in Indije.

Prihodnjič pa o kuhanju kave, ki jo lahko pripravimo na veliko načinov.

Viri: Ferdo Sešek, Blagoznanstvo I

Rovema Begasungs-System in Juni 1970

Mirko Vidmar, kolonialno blago

Brez besed

Dopisujte
v
naše
glasilo!

SLOVIN

Naj za uvod naštejemo samo nekaj podatkov, ki nam povedo, kakšen je »Slovin« danes. V osemnajstih Temeljnih organizacijah Združenega dela po vsej Jugoslaviji je zaposlenih 4.800 delavcev, ki letno skupno ustvarijo več kot za 21.500 vagonov raznih pijač. Lastne pridelke pospravijo s kar 7.674 hektarov kmetijskih površin. Pohvalijo se lahko s 5.000 vagoni kletnih kapacitet, v proizvodnji pa z 28 polnilnimi linijami.

Začetki leta 1947

Da bi dobili pravo sliko o delu in uspehih tega kolektiva, je treba vsekakor pogledati prehojeno pot; vse od začetkov v letu 1947, ko je bilo ustanovljeno podjetje Slovenija vino. Sprva je poslovalo le kot delovna organizacija za izvoz vina in alkoholnih pijač.

V času, ko se je mlad delovni kolektiv doma spoprijemal s težkimi delovnimi pogoji, s starimi, primitivnimi napravami in neprijetno opremo kleti, pa si je na tujih tržiščih že pridobil ugled, predvsem s kakovostjo svojih proizvodov.

Osem zaposlenih je bilo v začetku; kmalu je število delavcev začelo naraščati, saj so v Sloveniji vinu spoznali, da usmeritev samo na tuja tržišča ni edina perspektiva podjetja. Pričeli so z negovanjem vina v lastnih kletih in počasi osvajati domači trg; ne le po Sloveniji, marveč po vsej Jugoslaviji.

Ob tem pa so izkušnje in odvisnost od posameznih letin kmalu pokazale, da je za uspešnost in kontinuirano delo treba imeti zaledje v surovinski bazi. Iz običajnih kupoprodajnih odnosov je podjetje kmalu razvilo močno poslovno tehnično sodelovanje s celo vrsto kmetijskih delovnih organizacij. Tesna poslovna povezanaost pa je kasneje privedla tudi do združevanja.

Velik razvoj po letu 1963

Razširitev proizvodnje in vlaganje velikih sredstev pa je zahteval tudi načrt lastnega polnjenja brezalkoholnih pijač. Vse to je v obdobju po letu 1963 izzvalo naglo rast podjetja na osnovi širjenja dejavnosti in ustanavljanja lastnih obratov iz pretežno lastnih sredstev ter na osnovi integracij, ki so zajele velik del jugoslovanskega prostora.

Tako je bil že leta 1963 zgrajen obrat za proizvodnjo in prodajo brezalkoholnih pijač v Zemunu, leta 1966 obrat za proizvodnjo in

prodajo alkoholnih in brezalkoholnih pijač v Paliču, dve leti kasneje obrat za brezalkoholne pijače v Skopju. Naslednje leto so odprli dve novi polnilnici za Coca Colo; v Beogradu in Zagrebu. 1970. leta so v Beogradu organizirali enoto za prodajo alkoholnih pijač, tri leta kasneje pa v Ljubljani odprli sodobno polnilnico brezalkoholnih pijač. V letošnjem letu pa je v Hadžičih pri Sarajevu začela obratovati najmodernejša polnilnica za Coca Colo.

Veliko v obnovo in razvoj

Zastarelost proizvodnih naprav in iztrošenost kmetijskih površin je narekovalo vlaganje sredstev v obnovo in razvoj. S samoodpovedovanjem so delavci Slovina vložili ogromna sredstva v rekonstrukcijo in razširitev kletnih in polnilnih zmogljivosti, obenem pa tudi v obnovo kmetijskih površin v Negotinu, Ohridu, Skopju, Ljubljani, Rekovcu, Brežicah, Mariboru, Beogradu in drugod.

Ko iščemo razloge za rast in ekspanzijo, moramo ugotoviti, da združevanje dela in sredstev v Slovinu pomeni zagotovitev stalne surovinske ter proizvodne baze. To pomeni solidno proizvodno osnovo in zagotovljen nastop na enotnem jugoslovanskem tržišču. Združevanje pa pomeni tudi zagotovitev sodobnejše tehnologije in znanstvenih dosežkov.

Vse to je omogočilo Slovinu, da je v sorazmerno kratkem času postal močna delovna organizacija, sestavljena iz 18 temeljnih organizacij združenega dela.

Priznan tudi v svetu

Slovin pa ni poznan samo v jugoslovanskem gospodarskem prostoru, marveč tudi izven meja naše domovine. Njegov izvoz raste iz leta v leto, zaupanje v kakovost njegovih proizvodov pa potrjujejo uvozniki iz Zahodne Nemčije, Švice, Velike Britanije, Poljske, SZ, Skandinavskih dežel, Združenih držav Amerike itd. Lani je izvoz znašal blizu 3.000 vagonov. Ta podatek potrjuje, da zanimanja za jugoslovanska vina iz Slovina v svetu ni le slučajno.

Priznanja za kakovost

Slovin sodeluje na vseh vinskih sejnih v Ljubljani in drugod po Jugoslaviji, podobnih prireditve

pa se udeležuje tudi v inozemstvu. Da so njegovi izdelki res kakovostni, potrjuje množica priznanj in medalj. Največ zlatih medalj je Slovin prejel prav za kakovostna štajerska vina in šampanjce. Na letošnjem mednarodnem vinskem sejmu v Ljubljani je Slovin prejel kar dve najvišji odličji: Šampion 1975 sta postala vino Traminec in šampanjec Club Slovin. Osvojili so tudi zlate medalje; kar štirinajst so jih prejeli za svoja kvalitetna vina.

Pisana paleta proizvodov

Skoraj ves čas govorimo le o vinih, ki pa niso edini proizvod Slovina. Med poznavalci alkoholnih pijač si je Vinjak Slovin pridobil veliko prijateljev, prav tako pa tudi vermuti Martini. Stalno pa se povečuje tudi prodaja Wybrowe vodke, ki jo uvažajo iz Poljske.

Pisana je paleta brezalkoholnih pijač. Začeli so s Cockto leta 1952. Kasneje se ji je pridružil Jupi in Schweppes pijače: tonic, bitter lemon, bitter orange in dry grapefruit. Seveda ne gre pozabiti omeniti tudi Coca Cole, ki je postala najmasovnejša brezalkoholna pijača v Jugoslaviji. V družini brezalkoholnih pijač pa so najmlajši sadni sokovi, ki jih na tržišču najdemo pod imenom Frupi.

Močno sodelovanje z Mercatorjem

Poslovni odnosi med Slovenija vinom in Mercatorjem segajo že

v sam začetek podjetja. Vendar takratni Mercator še ni odkupoval večjih količin vin in brezalkoholnih pijač, saj so bili ljudje še močno navezani na gostinstvo.

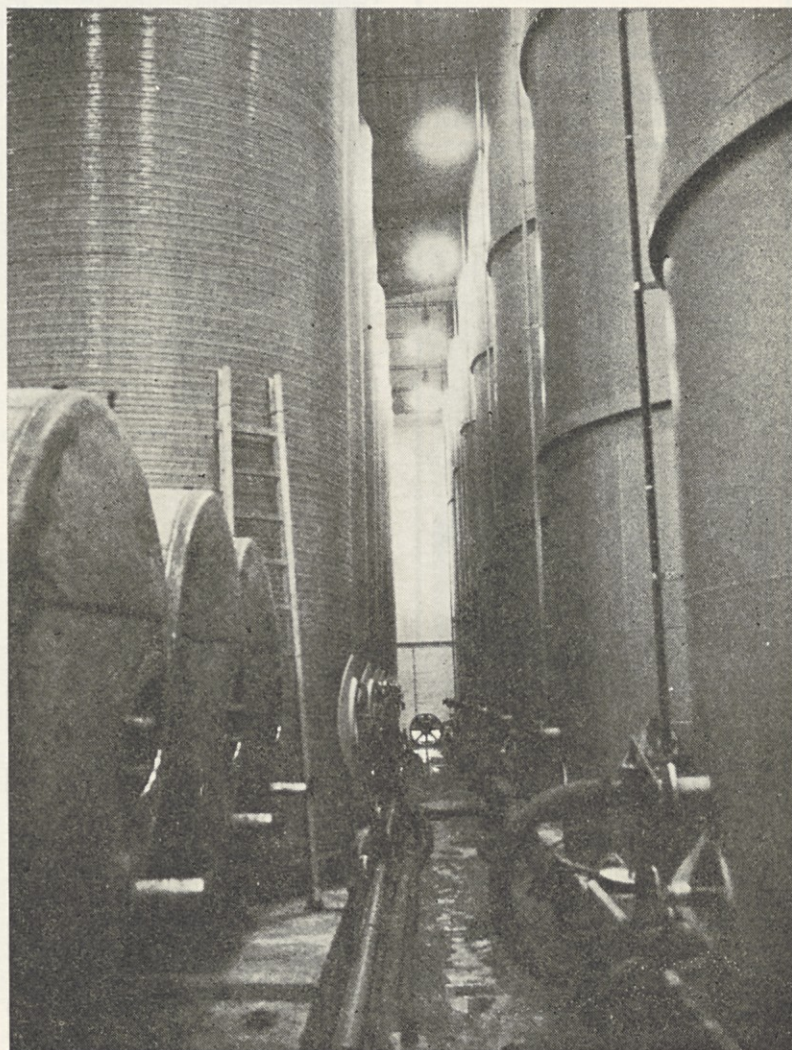
Velik porast in potrošnja teh proizvodov pa je občutiti v trgovini že po letu 1960. Tako Slovin kot Mercator sta iskala vedno nove in nove možnosti za poslovno sodelovanje. Vse do lani se je promet količinsko večal in se trenutno ustalil. Temu prav gotovo botrujejo stalen rast cen, manjšanje kupne moči in tudi konkurenca.

Vendar je kljub vsemu Mercator na seznamu največjih kupcev pri Slovinu; na prvem mestu v Jugoslaviji. Predvsem je Mercator izrazil kupec konzumnih vin in vinjaka Slovin, pa seveda tudi številnih brezalkoholnih pijač.

Schweppes

Upamo, da smo s tem sestavkom vsaj delno uspeli predstaviti Slovin in na kratko seznaniti z nekaterimi njihovimi proizvodi. V prihodnji številki pa bomo nekaj več napisali o vinih, ki jih že lahko uvrščamo med sestavni del naše vsakdanje prehrane.

Pripravil:
Mile Bitenc

Nova predelovalna klet v Brežicah, last TOZD »Bizeljsko« — Brežice z zmogljivostjo 220 vagonov.

Te dni so drugi časopisi pisali o nas

NAŠA KOMUNA, 20. 10. 1975

»MERCATOR« SE ZDRUŽUJE V SOZD

Če bo šlo vse po prizadevanjih, se bo v začetku prihodnjega leta v Sloveniji pojavila še ena sestavljena organizacija združenega dela. Novi SOZD, imenoval se bo »KIT«, bo vključeval kmetijstvo, industrijo in trgovino.

Nova ustava, kakor tudi sklepi kongresov ZKJ in ZKS nas usmerjajo v iskanje novih samoupravnih oblik povezovanja združenega dela v gospodarstvu in organiziranosti, ki naj omogoči ustreznejše vključevanje vseh pridelovalcev, predelovalcev, posredovalcev in potrošnikov v proces reprodukcije. Prav zato so se nekatere delovne organizacije s področja dela živilske stroke v Sloveniji že pred meseci začele pripravljati na združevanje v sestavljeno organizacijo združenega dela.

Snujoča se integracija je popolnoma odprtega značaja in razen udeležencev pogovorov vabi k sodelovanju tudi številne druge organizacije.

V iniciativni fazi oblikovanja novih odnosov med kmetijstvom,

živlisko industrijo in trgovino na področju prehrane sodeluje sedem organizacij združenega dela. To so Agrokombinat iz Krškega, Ljubljanske mlekarne, Žito Ljubljana, Eta Kamnik, Dana iz Mirne na Dolenjskem, Sadje zelenjava in MERCATOR.

Z združevanjem v SOZD želijo delavci doseči predvsem samoupravno organiziranost v skladu z novo ustavo, ki naj zagotavlja na področju živilstva čimvečje obvladovanje procesa družbene reprodukcije v skladu z zastavljenimi cilji in programi vseh delavcev s tega področja in v skladu s potrebami potrošnikov. V novih odnosih se bo primarna kmetijska proizvodnja bolj povezala s predelavo in trgovino, večjo povezanost pa gre posvetiti tudi živilski predelovalni industriji. Tudi na področju prodaje in distribucije prehranbenih proizvodov je treba doseči večjo racionalnost, močan poudarek pa je treba dati tudi širjenju maloprodajne mreže in hkrati skrbeti za dobro preskrbo.

DELO, 6. 10. 1975

MERCATOR DAJE LEPE OBLJUBE

Novi naselji Koseze in Podutik nimata urejene preskrbe z živil

LJUBLJANA, 15. okt. — Čeprav raste iz dneva v dan v novem Šišenskem naselju Koseze in Podutik več stanovanjskih hiš in število prebivalcev narašča, še vedno ni urejena preskrba z živil. Prebivalci omenjenih naselij lahko kupujejo v MERCATOR-JEV samopostrežni trgovini na Šišenski cesti v Zgornji Šiški ali pa v prodajalni istega podjetja v Podutiku. Prva trgovina je odprta ves dan, podutiška pa je bila do nedavnega le do 15. ure popoldne, kar je povzročalo pri prebivalcih upravičeno negodovanje.

Povprašali smo v MERCATOR-JEV TOZD Grmada, kjer so nam povedali, da jim primanjkuje prodajalcev in brž ko bodo dobili ustreznega človeka, bo trgovina odprta ves dan.

DNEVNIK, 5. 11. 1975

»TAM, KJER DOBISTE VSE...«

Vsak poklic je lep, pravim jaz, zato je treba naše sodržavljane spoštovati — ne glede na to, kaj počno. In naše spoštovanje najlepše izrazimo tako, da se v delo drugih ne vtikamo in tako mirno kruhoborčimo vsak dan na svojem tiru in se imamo fino. Tako imajo, recimo, v nekem veletrgovskem podjetju malo gardo propagandistov, ki v potu svojege obraza zabavajo potrošnika in reklamirajo svojo firmo. Rišejo celo risanke in hodijo po zemlji domači ter nabirajo narečja, tako da lahko vsestransko osvetlijo krasno izbiro v njihovih trgovinah. In potemtakem že staro in mlado prepeva, da v trgovinah te in te firme dobite vse, čeprav ni nujno, da to tudi vsi verjamejo. Hec je namreč v tem, da v omenjenem cenjenem pod-

jetju niso v službi le zgoraj označeni propagandisti, temveč tudi neposredni nuditelji tiste krasne izbire ali z drugo besedo povedano poslovođe trgovin. In le-ti se v nekaj določenih primerih niti malce ne vtikajo v posel kolegov iz reklamnega oddelka ter jih prav eno figo briga, v kakšnem narečju in o čem prepevajo risani možički v cik-caku. Tako kajpak prihaja do neljubih dogodkov, ko nič hudega sluteča gospodinja prihiti v trgovino v soseski 6 ter si med brundanjem reklamnih gesel (v narečjih, kajpak) ogleduje police z blagom — in najde jako malo. Eno vrsto piva, recimo, pet vrst konzerv, ravno toliko sort piškotov in tako naprej... Ker pa v naši domovini deluje tudi nekaj drugih trgovin, tista občanka kaj hitro ugotovi, da je tisto »dobite vse«, dokaj relativna zadeva (saj je že nekaj korakov proč druga trgovina, kjer so poličke vedno polne in vzorno urejene — so pa, začuda, brez reklamne spremljave na televiziji). Ali pa, pojdimo naprej, taista občanka nekoč pokuka v depandanso »Dobite vse« trgovine ob Triglavski ulici za Bežigradom ter je jako navdušena nad zanemarjenostjo lokala in prerekajočimi se prodajalkami, ki kraljujejo med privlačno revnimi policami...

In tako, vidite, na svoj način še naprej služijo vsakdanji kruh propagandisti in na isto tako svoj način poslovođe reklamnih trgovin. Drug za drugega verjetno še slišali niso in to niti ni nujno, saj ima navsezadnje, vsak svoje delo, v katero se ne sme nihče vtikati.

Ma, kej se potlej drjenajo, k vidjo, da ne muorejo...?

VEČER, oktober 1975

TRGOVSKO PODJETJE SLOGA MODERNIZIRA PRODAJNO MREŽO

Kolektiv OZD Sloga, nosilec maloprodajne trgovine na območju občine in ki zaposluje 144 delavcev, upravlja s 27 prodajalnami, dvema bifejema in dvema gostilnami. Kljub nizkim pribitkom na nabavno ceno je v zadnjih letih moderniziral večino svojih trgovin ter pridobil okoli 1880 m² novih prodajnih in skladiščnih prostorov.

Veliki uspeh so dosegli delavci Sloga zlasti v lanskem letu, ko so odprli v Apačah novo samopostrežno trgovino in bife, kar je stalo 3 milijone 700 tisoč dinarjev.

Delavci TP Sloga so se 26. 6. t. l. s tajnim referendumom odločili za pripojitev k ljubljanskemu MERCATOR-ju. Z združitvijo dela in sredstev se bo okrepila materialna in organizacijska baza organizacije združenega dela. S tem bo tudi v praksi mnogo lažje rešiti vprašanje izgradnje novih samopostrežnih trgovin v Kapeli in Radencih, kar je sprejel v svoj investicijski program že tudi MERCATOR. S tem bo delavcem Sloga močno olajšana skrb, saj je znano, da smejo trgovci zaračunavati za večino blaga višino marže iz leta 1971, na drugi strani pa jim vsled močnega porasta cen hitro naraščajo potrebe po zvišanju obratnih sredstev, ki jih morajo pokrivati pretežno iz dohodka.

Zbrala:

Maja Hočevar

JANEZU V SPOMIN

V prvi polovici oktobra so delavci TOZD »TMI« spet izobesili črno zastavo. Že tretjič v letošnjem letu. Nenadoma je iz njihove sredine odšel JANEZ PIRC, star komaj enainvajset let.

Leta 1970 je svojo prvo zaposlitev poiskal v Tovarni mesnih izdelkov. Svoje delo je vžljubil in ga vestno opravljal. Bil je dober delavec in tovariš.

Medtem je odslužil vojaški rok in se vrnil med svoje sodelavce. V delovni enoti klavnica je opravljal delo obdelovalca mesa.

Zdaj Janeza ni več. Nenadoma je usoda iztrgala iz delovne sredine dobrega delavca in tovariša, ki se ga bomo vsi radi spominjali.

Preberite, zanimivo je

BO TEKSTIL CENEJŠI? (Večer, 5. nov.)

Ob predlogu za oprostitev občinskega, republiškega in zveznega prometnega davka — Tekstilni izdelki cenejši za 13 do 15 %?

Najverjetneje bo kmalu potrjen predlog, da bi nekatere tekstilne izdelke oprostili občinskega, republiškega in zveznega prometnega davka. Predlog sveta za tekstilno industrijo pri gospodarski zbornici Jugoslavije je poslal zveznemu sekretariatu za tržišče in cene.

Najpomembnejši tekstilni izdelki se bodo pocenili za 13 do 15 %, seveda le v primeru, če bodo tudi proizvajalci nekoliko znižali cene.

Pocenila naj bi se vsa konfekcija perila in oblek, srajce iz kadriranega prediva in tkanine iz kadriranega prediva vseh vrst, spalne srajce, perilo vseh vrst in podobno. Na seznamu so tudi bombažne, volnene in svilene trikotaže, odeje, blazine in podobno. Znižanje prometnega davka za

omenjene tekstilne izdelke bo veljalo vse prihodnje leto.

Plačevanje zveznega prometnega davka naj bi po sedanjih predlogih popolnoma ukinili, medtem ko bo republiški davek največ 3 odstotke, občinski pa ne sme biti višji kot 4 odstotke.

Ali obstajajo realne možnosti, da bi po potrditvi omenjenega predloga na tržišču kupovali izdelke po nižjih cenah kot do sedaj? Po telefonu smo se pogovarjali z nekaterimi proizvajalci tekstilnih izdelkov in tekstila:

Slavko Marčinko, direktor tovarne PIK iz Maribora je povedal: »Seznanjem sem s predlogom, a kljub temu menim, da je o tem zaenkrat še preuranjeno govoriti. Kaj več bo znanega po sestanku, ki ga bomo imeli proizvajalci v tekstilni industriji 11. tega meseca v Beogradu?«

Mura Murska Sobota, direktor Janez Lanšček: »Cene konfekcijskim izdelkom so nedvomno previsoke, zato je tudi naš interes, da bi jih znižali. Visoke pa so zavoljo tega, ker smo seveda neposredno vezani na usodo cene (Nadaljevanje na 19. str.)

Preberite, zanimivo je

(Nadaljevanje z 18. strani)

osnovnega izdelka in dajatev. Če bo prišlo do znižanja družbenih dajatev, bomo naše izdelke lahko na tržišču tudi ceneje kupovali.»

MTT, Slobodan Šujica, glavni direktor: »Znižali smo sicer cene nekaterim izdelkom, vendar večjega znižanja tudi v prihodnje ne bo.«

VIŠJI POTROŠNIŠKI KREDITI?

(Delo, 28. okt.)

Za nakup industrijskega blaga do 30, avtomobila do 50 tisoč din

Na razširjeni seji upravnega odbora združenja bank Jugoslavije, ki bo 29. oktobra v Zagrebu, bodo med drugim obravnavali predlog samoupravnega sporazuma poslovnih bank o politiki in pogojih za najemanje potrošniških posojil. Ta sporazum naj bi začel veljati najkasneje 1. januarja 1976 in bi prinesel nekatere novosti v načinu in pogojih za najemanje potrošniških posojil.

Po tem samoupravnem sporazumu — če ga bodo na bližnji seji odbora sprejeli — bi naj posamezni potrošniški kredit za nakup industrijskega in drugega blaga (katerega cena za enoto presega 500 din) ne presegal 30.000 din. Za osebni avtomobil pa bi bilo mogoče dobiti največ 50.000 din posojila.

Kar zadeva roke za vračanje potrošniških posojil, predvideva ta sporazum, da pri nakupu industrijskega in drugega blaga ne bi smeli biti daljši od 24 mesecev, pri nakupu osebnih avtomobilov ne daljši od 36 mesecev, pri nakupu premoga in ozimnice pa ne daljši od 10 mesecev.

Sporazum nadalje določa, da bi banke lahko dajale potrošniške kredite v gotovini z vračilnim rokom do 12 mesecev, in to brez pologa — za stroške ob porodu, med boleznijo, selitvijo ali ob smrti. Kredite za ta namen bi odobraval v višini do 3000 din.

Obresti za potrošniške kredite bi obračunavali po 12-odstotni letni obrestni meri. Izjemno bi bile te obresti lahko tudi nižje pri posojilih za nakup premoga in ozimnice. Banke bi bile dolžne namesto soudeležbe sprejeti od uporabnika polog v višini najmanj 15 odstotkov odobrenega kredita za nakup pohištva in 20 odstotkov za nakup drugega blaga. Polog bi bilo treba pred črpanjem kredita položiti na poseben račun depozitov pri banki, in to najmanj za rok, za katerega se daje kredit.

Izbor: Mile Bitenc

Smeh je zdrav!

— Ne verjamem, da ste sekali drevje v Sahari! Saj tam ga sploh ni.

— Seveda ne, od takrat, ko sem ga jaz posekal!

— Mamica, katera od obeh kamel je očka?

— Zelo enostavno! Oče je vedno največja kamela.

— Tovariš, vsako minuto moramo izkoristiti, da bomo prispevali k rentabilnosti naše tovarne pletenin!

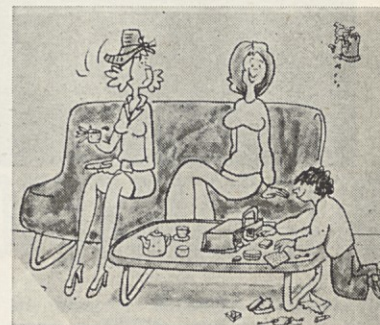

— Klobuk bo darilo za njegovo sestro. Z mojim možem sta si namreč zelo podobna.

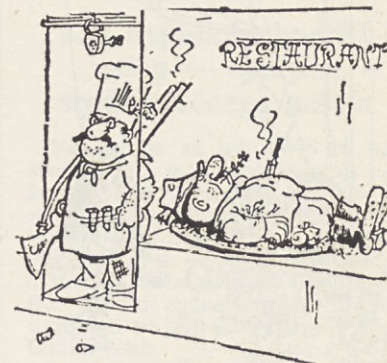

— Tovarišica Maja, ali sploh veste kaj tale prometni znak pomeni!?

— Nimam pojma! Vprašajte koga drugega, tovariš miličnik!

Simpatično ali ne, draga prijateljica. Sinko želi namreč med carinike.

Danes lovski zrezki!

— Prav čudno! Še nikdar ga nisem videla z veselim obrazom.

NOVO IZ DELAMARISA

DELMAR — skuša v dressing omaki

Medtem, ko smo v prejšnji številki predstavili Delamarisovo ribjo konzervo IZOLA BRAND, pa naj tokrat zapišemo nekaj besed o njihovem novem proizvodu. To je DELMAR — skuša v dressing omaki.

Vse večja konkurenca na evropskem in tudi jugoslovanskem tržišču je pred kolektiv Delamarisa postavila novo nalogo. Izdelati je bilo potrebno kakovostno nov izdelek. Po daljšem raziskovanju je strokovnjakom iz Delamarisa to tudi uspelo.

Tako so prvi v Evropi tržišču pred kratkim že ponudili mešano ribjo konzervo, ki jo na prodajnih policah naših prodajaln najdemo pod imenom DELMAR — skuša v dressing omaki.

In kaj pravzaprav je DELMAR? Poleg kakovostnega mesa skuše ta proizvod odlikujejo izredne lastnosti dressing omake. In kako je ta pripravljena? Iz kakovostnega vina in vinskega kisa, olja in čebule, pa graha in seveda dobrih začimb, ki dajejo konzervi DELMAR tisti značilen in prijeten okus.

Novost Delamarisa, konzervo DELMAR že lahko dobimo v naših prodajalnah. Delamaris nam svoj novi proizvod, DELMAR, ponuja razen v standardni embalaži, 125 gramski konzervi, tudi v novi obliki pakiranja. V 195 gramski okrogli dozi, ki predstavlja sprejemljivejše pakiranje za manjše družine.

POSKUSITE NOV RIBIŠKI POSLASTEK, DELMAR.

OBOGATITE SVOJ JEDILNIK Z MORSKO RIBO!

Dober tek vam želi
HP Delamaris, Izola

Smeh je zdrav!

— Prinesite, prosim, vinjak in pivo!

— Ali si vesela, Nadica, da si dobila bratca?
— Nisem, rajši bi imela čokolado Toblerone.

— Nekateri moški imajo pa res dobre ideje ...!

HA-HA-HA

Na sprehodu po samotni poti ogovori neznanec Janeza: Ali ste v bližini videli kakega miličnika? Janez: Ne!

— Potem pa sem z denarnico! zahteva možakar.

Pacient: Tovariš doktor, strašno trpim za pozabljivostjo!
Zdravnik: Od kdaj pa imate to?
Pacient: Kaj pa?

— Maja, povedala bom tvojemu učitelju, da sem te videla kaditi!

— Potem pa morate še eno leto počakati, ker grem šele drugo leto v šolo.

— Ravno kar prihajam iz umetniške razstave, pripoveduje Ida znanemu umetniku. Edino vaše slike sem lahko gledala.

Umetnik ves navdušen nad takim priznanjem se Idi zahvali za pozornost, toda takoj je zopet razočaran, ko mu Ida pove dalje: Veste, pred drugimi slikami je bilo namreč toliko ljudi, da sploh nisem uspela priti zraven.

Karlina: Kadarkoli pijem kavo, ne morem spati.

Maja: Pri meni je pa ravno obratno: Kadarkoli spim, ne morem piti kave ...

Glasilo delovnega kolektiva »Mercator«, Ljubljana, Aškerčeva 3 — Izdaja skupni delavski svet podjetja »Mercator« — Izhaja enkrat mesečno — Ureja uredniški odbor: Edo Božič, Danilo Domanjko, Branko Gorjup, Kancijan Hvastija, Nada Lombardo, Marjan Pogachnik, Jože Rener, Janez Rozman, Mirko Rupel, Stane Vrhovec, Ivanka Vrhovčak — Odgovorna urednica: Ivanka Vrhovčak — Tisk: Učne delavnice, Ljubljana, Bežigrad 8

Oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov

— No, pogledjte že mojo prt-jago!